

2.

Woningsanering in verband met longziekte of allergie

In sommige gevallen moeten maatregelen worden getroffen om zo weinig mogelijk in aanraking te komen met stof in het algemeen en met bepaalde materialen in het bijzonder.

© Woningsanering in verband met chronische obstructieve longziekte (COPD) en allergiën

COPD (Chronic Obstructive Pulmonary Disease) is een verzamelnaam voor de luchtwegaandoeningen chronische bronchitis en longemfyseem. Bij deze aandoeningen werken de longen en luchtwegen niet meer goed, omdat ze hun elasticiteit hebben verloren. Patiënten met COPD hebben het daardoor vaak benauwd.

In sommige gevallen moeten voor mensen met COPD maatregelen worden getroffen om zo weinig mogelijk in aanraking te komen met stof in het algemeen en met bepaalde materialen in het bijzonder. In hun woning gaat het dan vaak om vervanging van stoffen vloerbedekking en gordijnen.

In de regel kan een maatwerkvoorziening voor woningsanering worden verstrekt als:

- de aanvrager bij de aanschaf niet van tevoren had kunnen weten dat de COPD-klachten zouden ontstaan of verergeren;
- vervanging van het artikel medisch gezien op zeer korte termijn noodzakelijk is.

Geen voorziening hoeft verstrekt te worden als:

- het treffen van een voorziening niet tot verbetering van de situatie van de cliënt leidt;
- de cliënt bij aanschaf van het artikel redelijkerwijs had kunnen weten dat hij overgevoelig op bepaalde stoffen reageert;
- vervanging van de stoffering als algemeen gebruikelijk kan worden aangemerkt (als de stoffering ouder is dan 8 jaar, zie ook hieronder).

Men kan in aanmerking komen voor een maatwerkvoorziening voor woningsanering waar dit als gevolg van allergie, astma of chronische bronchitis (COPD) noodzakelijk is. Sanering is slechts mogelijk als een duidelijke diagnose is gesteld door de huisarts of de longarts en er op basis daarvan een medische noodzaak is voor saneringsmaatregelen.

De noodzaak voor het verstrekken van een maatwerkvoorziening wordt mede in relatie tot het levenspatroon en leefregels, de gehele woninginrichting en ventilatiemogelijkheden en -gedrag bepaald. Over gedrags- en leefregels kan advies gevraagd worden, bijvoorbeeld bij een gespecialiseerde astma/COPD-verpleegkundige. Hierbij valt te denken aan maatregelen met betrekking tot het schoonhouden van de woning, regels rond het houden van huisdieren (met name dieren met een vacht; een goudvis zal uiteraard minder snel een probleem zijn dan een hond of een kat) en uiteraard het roken in de woning.

Voor wat betreft het schoonmaken van de woning kan in voorkomende gevallen ook extra urenindicatie plaatsvinden in het kader van Wmo-hulp bij het huishouden. Uiteraard moet er dan op zichzelf een aanspraak zijn op deze hulp. Verwacht wordt dat de betrokkene zich in het vervolg bij de aanschaf van nieuwe materialen aan het programma van eisen voor de woninginrichting zal houden. Bij een verhuizing geldt dat ook. Ook mag verwacht worden dat betrokkene zelf maatregelen treft ter voorkoming van COPD -klachten.

Bij woningsanering gaat het om de gestoffeerde gebruiksruiden waar mensen vaak of langere tijd achtereen verblijven, zoals de woon- en slaapkamer.

Een vergoeding wordt, afhankelijk van het gemeentelijk beleid, alleen verstrekt in die gevallen dat de betreffende te vervangen stoffering nog niet is afgeschreven. Als een artikel is afgeschreven (vaak na 8 jaar) wordt geen maatwerkvoorziening toegekend. Vervanging is dan op zichzelf algemeen gebruikelijk.

Voor de berekening van de kosten van te vervangen stoffering worden in gemeentelijk beleid vaak (Nibud-) normprijzen per vierkante meter gehanteerd.

Verder wordt voor de hoogte van de vergoeding in het verstrekkingenbeleid meestal als volgt rekening gehouden met de verlopen afschrijvingsperiode.

De vergoeding bedraagt in de regel een percentage van de kosten, afhankelijk van de afschrijvingsperiode:

- 100% als het artikel nieuwer is dan twee jaar;
- 75% als het artikel tussen de twee en vier jaar oud is;
- 50% als het artikel tussen de vier en zes jaar oud is;
- 25% als het artikel tussen de zes en acht jaar oud is.

Zie voor meer informatie de jurisprudentie over dit onderwerp.

Gecontroleerd door Stimulansz op 05 november 2019

Den Haag lokaal

Woningenanering in verband met COPD - jurisprudentie

Als er saneringsmaatregelen nodig zijn geeft de medische noodzaak in de praktijk vaak de doorslag, zie de uitspraken CRvB 05-03-2003 (gemeente Lelystad, ECLI:NL:CRVB:2003:AF9583) en CRvB 28/07/2004 (gemeente Zoetermeer, ECLI:NL:CRVB:2004:AQ8303).

Verwacht wordt dat de betrokkene zich bij de aanschaf van nieuwe materialen houdt aan het programma van eisen voor de woninginrichting. Bij een verhuizing geldt dat ook. Dit blijkt uit de uitspraak CRvB 16-07-1996 (gemeente Schoonebeek); een zaak waarin iemand vrijwillig verhuisde en daarvoor onder meer een tegemoetkoming vroeg voor saneringskosten in verband met een longaandoening. Deze werd hem terecht geweigerd, omdat de verhuis- en herinrichtingskosten bij een geplande verhuizing als algemeen gebruikelijk zijn aan te merken. Bovendien had betrokkene bij de aanschaf van stoffering rekening kunnen houden met zijn aandoening.

Ook de uitspraak CRvB 14-06-2006 (gemeente Almelo, ECLI:NL:CRVB:2006:AY3577) gaat over een verhuizing en ook hier werd gesteld dat bij verhuizing de woning opnieuw moet worden ingericht en dan rekening kan worden gehouden met de ondervonden klachten.

© Hulp bij het huishouden algemeen

Gemeenten moeten mensen met een beperking of met psychische of psychosociale problemen helpen om zo zelfstandig mogelijk te leven en mee te kunnen doen aan het dagelijks leven. Soms is ondersteuning nodig bij het doen van het huishouden of bij de organisatie van het huishouden.

Bij hulp bij het huishouden gaat het om het ondersteunen bij of het overnemen van activiteiten op het gebied van de huishoudelijke dagelijkse levensverrichtingen.

Het kan gaan om werkzaamheden als schoonmaken, boodschappen doen en de maaltijd bereiden, maar ook om ondersteuning bij of overname van de dagelijkse organisatie van het huishouden als iemand niet meer in staat is zijn huishouden te sturen en te overzien.

Of er ondersteuning nodig is wordt altijd bekeken in samenhang met de aanwezige hulp van huisgenoten binnen de eigen leefeenheid (gebruikelijke hulp) en de mogelijkheid van mantelzorg. Van huisgenoten mag worden verwacht dat zij de normale, dagelijkse zorg voor het huishouden overnemen. Ook als zij een drukke baan hebben, naar school gaan of studeren. Als er gebruikelijke hulp is, krijgt men geen hulp bij het huishouden. Als een huisgenoot de taken niet kan overnemen doordat hijzelf ook beperkingen heeft, is er geen gebruikelijke hulp.

Verder wordt beoordeeld in hoeverre men problemen bij het voeren van het huishouden kan oplossen door gebruik te maken van andere voorzieningen als boodschappendiensten of huishoudelijke apparatuur.

Soms is er een algemene voorziening voor hulp bij het huishouden beschikbaar in de gemeente. De gemeente kan ook ondersteuning bieden door middel van een maatwerkvoorziening voor hulp bij het huishouden. Een maatwerkvoorziening wordt alleen verstrekt als er echt geen andere oplossingen zijn. Gemeenten stellen in de verordening regels om een goede verhouding tussen prijs en kwaliteit te waarborgen. Mensen die hulp bij het huishouden krijgen, betalen in de meeste gevallen een bijdrage in de kosten.

Maatwerkvoorziening - pgb

Het is ook mogelijk te kiezen voor een persoonsgebonden budget (pgb) om daarmee zelf de hulp in te kopen.

Wlz-indicatie

Hulp bij het huishouden is bedoeld voor mensen die zelfstandig wonen. Voor mensen die in een Wlz-instelling verblijven is deze hulp inbegrepen in de Wlz-zorg, die door de instelling wordt verleend. Als iemand met een Wlz-indicatie heeft gekozen voor een volledig pakket thuis of een persoonsgebonden budget voor de Wlz-zorg dan is een vergoeding voor hulp bij het huishouden daarin meegenomen. De gemeente is dan niet verantwoordelijk voor de hulp bij het huishouden. Verzilvert men de indicatie middels een modulair pakket thuis (MPT) dan zit daar sinds 1 april 2017 ook hulp bij het huishouden in.

© Beschrijving recht op hulp bij het huishouden

Gaat het om huishoudelijk werk dan is de hulp bij het huishouden die vanuit de Wmo kan worden geboden via een algemene voorziening of een maatwerkvoorziening eigenlijk hetzelfde als de hulp bij het huishouden die veel mensen particulier inhuren.

Wat onder hulp bij het huishouden verstaan moet worden is in de wet niet nader gedefinieerd.

Het gaat om het ondersteunen van de zelfredzaamheid en participatie van personen met een beperking of met chronische psychische of psychosociale problemen zoveel mogelijk in de eigen leefomgeving.

Bij hulp bij het huishouden gaat het dan om activiteiten/taken op het gebied van het verzorgen van het huishouden, zoals:

- het doen van boodschappen voor het dagelijkse leven;
- maaltijdverzorging: broodmaaltijd, warme maaltijd;
- poets- en schoonmaakwerk in huis, kamers opruimen;
- verzorging van kleding en van linnengoed;
- organisatie van het huishouden;
- dagelijkse organisatie van het huishouden.

Bij die taken kan ondersteuning nodig zijn. Het kan ook zo zijn dat die taken moeten worden overgenomen.

Ook taken die logischerwijs voortvloeien uit huishoudelijk werk vallen onder hulp bij het huishouden. Zo hoort bij het verzorgen van maaltijden het maken van een boodschappenlijst en het op peil houden van een levensmiddelenvoorraad.

Observatietaken worden niet tot hulp bij het huishouden gerekend. Denk aan het in de gaten houden van (met name oudere) personen of zij nog wel goed voor zichzelf zorgen. Dit valt onder begeleiding, wat sinds 1 januari 2015 ook een taak van de gemeente is.

Wmo 2015 artikel 1.1.1

“Minister De Jonge (VWS) heeft schriftelijk kamervragen beantwoord over hulp met eten aan kwetsbare ouderen.”

Hieronder leest u daar meer over.

Documenten

- Beantwoording Kamervragen over het bericht dat kwetsbare ouderen die hulp nodig hebben met eten deze pas krijgen als het te laat is (VWS augustus 2018)

© Voorliggende voorzieningen hulp bij het huishouden

Voordat ondersteuning vanuit de Wmo 2015 in de vorm van hulp bij het huishouden aan de orde is moeten eerst alle voorliggende voorzieningen worden benut die een passende oplossing voor de problemen bij zelfredzaamheid en participatie bieden. Er wordt onderscheid gemaakt tussen voorliggende voorzieningen ten opzichte van de Wmo en algemeen gebruikelijke voorzieningen.

Voor meer informatie zie ook De relatie Wmo - Wlz rond hulp bij het huishouden.

Van de algemeen gebruikelijke voorzieningen moet gebruik worden gemaakt zolang er geen ernstige belemmeringen zijn om ze te gebruiken. Tot de algemeen gebruikelijke voorzieningen behoren bijvoorbeeld:

- kinderopvang (crèche, overblijfmogelijkheden op school);
- voor- en naschoolse opvang;
- oppascentrale;
- maaltijddienst;
- hondenuitlaatservice;
- boodschappendienst;
- was- en strijkservice.

Tijdelijke oplossingen zoals een gastgezin, buren, oppas aan huis kunnen worden ingezet als overbrugging als er een wachttijd is voor een voorliggende voorziening. Als geen gebruik wordt gemaakt van voorliggende voorzieningen moet bekeken worden in hoeverre mogelijkheden aanwezig zijn om hiervan gebruik te maken. Van de aanvrager mag worden verwacht dat hij alles in het werk stelt om zo snel mogelijk in aanmerking te komen voor adequate voorzieningen. Financiële omstandigheden zijn geen reden om hiervan af te wijken, de voorliggende voorziening moet immers algemeen gebruikelijk zijn voor de aanvrager.

Zie voor meer informatie de jurisprudentie over dit onderwerp.

© De relatie Wmo - Wlz rond hulp bij het huishouden

De hoofdregel is dat als men een Wlz-indicatie heeft, de voorzieningen onder de Wlz zullen vallen.

Zo staat het in de Wmo 2015 in art. 2.3.5 lid 6: Het college kan een maatwerkvoorziening weigeren indien de cliënt aanspraak heeft op verblijf en daarmee samenhangende zorg in een instelling op grond van de Wet langdurige zorg, dan wel er redenen zijn om aan te nemen dat de cliënt daarop aanspraak kan doen gelden en weigert mee te werken aan het verkrijgen van een besluit dienaangaande.

Uitzonderingen

Op deze hoofdregel worden een paar uitzonderingen gemaakt.

Dit is vastgelegd in de Wmo 2015 in artikel 8.6a :

Artikel 2.3.5, zesde lid, geldt tot een bij koninklijk besluit vast te stellen tijdstip niet voor daar bedoelde cliënten:

- a. die thuis wonen en een maatwerkvoorziening inhoudende een hulpmiddel of een woningaanpassing hebben aangevraagd;
- b. die zonder behandeling in een instelling verblijven en een maatwerkvoorziening inhoudende een hulpmiddel ter verbetering van hun mobiliteit hebben aangevraagd;
- c. die hun recht op zorg tot gelding brengen met een modulair pakket thuis en een maatwerkvoorziening inhoudende het schoonhouden van hun woonruimte hebben aangevraagd.

Thuis blijven wonen

Iemand met een Wlz-indicatie kan thuis blijven wonen en de zorg ontvangen via

- een modulair pakket (mpt) (dit is vergelijkbaar met het omzetten van een zorgzwaartepakket naar losse AWBZ-functies en klassen, zoals dat onder de AWBZ mogelijk was);
- een volledig pakket thuis (vpt)
- een persoonsgebonden budget (pgb)

Een combinatie van pgb en mpt is ook mogelijk.

Huishoudelijke hulp

Omdat in beginsel wordt uitgegaan van wonen in een instelling, zit daar het schoonmaken van de woonruimte ook bij. Voor schoonmaken is in de Wlz een vast geldbedrag bepaald voor budgethouders met een verblijfsindicatie (voor 2021 is dat €3.875,- voor 2020 was het €3.732,-). Hiermee kan dus huishoudelijke hulp worden ingekocht. Het is ook toegestaan dit bedrag voor andere Wlz-zorg in te zetten.

Maar het is niet de bedoeling dat dan hh vanuit de Wmo 2015 wordt ingezet voor de hh terwijl hiervoor dus aanspraak bestaat vanuit de Wlz.

Het gaat dus om een vast bedrag, en dat is gericht op de opname van de cliënt ('verzekerde') zelf. Er wordt dus geen rekening gehouden met gezinsleden, maar ook niet met gebruikelijke hulp.

Met andere woorden; Als de Wlz-indicatie van één van de huisgenoten in de thuissituatie wordt verzilverd middels een persoonsgebonden budget dan is daarin een bedrag meegenomen voor huishoudelijke hulp. Dit bedrag is alleen bedoeld voor de huisgenoot met de Wlz-indicatie.

Bij het indiceren van hulp bij het huishouden vanuit de Wmo 2015 kijk je naar de gehele leefeenheid.

Is er een Wlz-pgb dan is er dus voor het huishouden een bedrag beschikbaar van € €3.875,-.

Hiermee kan dus huishoudelijke hulp worden ingekocht. Het is ook toegestaan dit bedrag voor andere Wlz-zorg in te zetten.

Verzilvert men de indicatie middels een modulair pakket thuis dan zit daar sinds 1 januari 2017 ook hulp bij het huishouden in. Bij Koninklijk Besluit van 9 december 2016 is bepaald dat de uitzonderling voor een modulair pakket voor het schoonhouden van de woning tot 1 januari 2017 geldt.

Dus sinds 1 januari 2017 valt hulp bij het huishouden voor Wlz-geïndiceerden met een modulair pakket onder de de Wlz en geldt die uitzondering van 8.6a sub c niet meer.

Bij het CIZ kan worden geverifieerd of iemand een Wlz-indicatie heeft (zie artikel 5.2.5 lid 3 Wmo 2015). De gemeente kan bij de cliënt zelf nagaan of die een Wlz-indicatie heeft, en zo ja welke, en wat ermee gedaan wordt. De cliënt moet na melding relevante gegevens en bescheiden aanleveren (zie artikel 2.3.2 lid 7 Wmo 2015), heeft een medewerkingsplicht op grond van artikel 2.3.8 lid 3 Wmo 2015, ook om mee te werken aan een heronderzoek (zie artikel 2.3.9 Wmo 2015) en eventueel medisch advies om vast te stellen of er geen sprake is van een (mogelijke) Wlz-indicatie. Om te beoordelen of er misschien sprake is van een Wlz-indicatie, is het handig om kennis te hebben van de CIZ-beleidsregels indicatiestelling Wlz.

Als er een Wlz-indicatie is of de gemeente heeft (bijvoorbeeld op basis van medisch advies) goede redenen om aan te nemen dat daar aanspraak op is, maar de cliënt werkt niet mee aan een Wlz-aanvraag, dan kan de gemeente maatwerkvoorzieningen in de vorm van Wmo-dienstverlening dus weigeren.

Wmo 2015 art. 2.3.5

Wmo 2015 art. 8.6a

ECLI:NL:CRVB:2013:CA2974

ECLI:NL:CRVB:2018:1525

Documenten

- Tarieventabel Persoonsgebonden budget Wlz 2020 (VWS januari 2020)
- Besluit modulair pakket thuis (Stb 2016 514)

🔗 De relatie Wmo - Wlz rond hulp bij het huishouden-jurisprudentie

De Centrale Raad heeft d.d. 04-10-2017 (ECLI:NL:CRVB:2017:3443) in een uitspraak beslist dat de gemeente een persoonsgebonden budget (Pgb) op grond van de Wmo voor huishoudelijke hulp terecht heeft ingetrokken. Het Zorgkantoor heeft op grond van de Regeling langdurige zorg voor het jaar 2015 een pgb heeft verleend met een ophoging op grond van artikel 5.13, derde lid, van de Rlz, bestemd voor het laten verrichten van hulp bij het huishouden. Gelet hierop was betrokkene niet op een pgb voor hulp bij het huishouden op grond van de Wmo 2015 aangewezen.

De rechtbank Overijssel heeft op 31-10-2017 eveneens uitgesproken (ECLI:NL:RBOVE:2017:4078) Dat wanneer aanspraak gemaakt kan worden op zorg op grond van de Wlz, een maatwerkvoorziening op grond van de Wmo 2015 geweigerd kan worden.

Ook op 23-05-2018 heeft de Raad bepaald dat een Pgb voor huishoudelijke hulp terecht was ingetrokken. Betrokkene had aanspraak op verblijf en daarmee samenhangende zorg op grond van de Wlz. Uit de tekst van artikel 2.3.5, zesde lid, van de Wmo 2015 en de memorie van toelichting van zowel de Wmo 2015 en de Wlz volgt dat het de bedoeling van de wetgever is geweest bij (onder meer) deze wetten een duidelijke scheiding in zorg en verantwoordelijkheid aan te brengen, aldus de Centrale Raad. Als iemand een indicatie heeft op grond van de Wlz of daarvoor in aanmerking zou kunnen komen, is het college, behoudens het bepaalde in artikel 8.6a van de Wmo 2015, niet verplicht een

De rechtbank Gelderland heeft op 17-01-2018 ook bevestigd dat een pgb voor huishoudelijke hulp terecht was afgewezen (ECLI:NL:RBGEL:2018:180) In deze zaak gaat het om ouders (70-plus) met een inwonende volwassen zoon met beperkingen. De ouders hebben een Wmo-pgb voor huishoudelijke hulp.

Bij een heronderzoek blijkt dat de inwonende zoon een Wlz-pgb heeft van € 61.579,50, inclusief ophoging voor huishoudelijke hulp. De gemeente trekt het Wmo-pgb van de ouders in omdat het Wlz-pgb van de zoon moet worden ingezet voor de gehele leefeenheid. De rechtbank is het daarmee eens en overweegt:

“In zijn uitspraken van 5 juni 2013 en 9 april 2014 (ECLI:NL:CRVB:2013:CA2974 en ECLI:NL:CRVB:2014:1240) heeft de Centrale Raad van Beroep geoordeeld dat van een betrokkene die een ophoging van het pgb-AWBZ heeft ontvangen voor hulp bij het huishouden, verlangd mag worden dat hij deze ophoging in het kader van de eigen verantwoordelijkheid aanwendt voor hulp bij het huishouden. Nu niet gebleken is dat de wetgever met de invoering van de Wlz van dit uitgangspunt heeft willen afwijken, behoudt deze jurisprudentie zijn betekenis onder de Wlz. Dat met de ophoging de huishoudelijke hulp dient te worden gefinancierd heeft naar het oordeel van de rechtbank evenzeer te gelden wanneer, zoals hier het geval is, niet de cliënt maar een persoon die tot de leefeenheid van de cliënt behoort, deze ophoging ontvangt. Dat betekent dat eiser van zijn zoon in redelijkheid kan verlangen dat hij de ophoging ook besteedt aan de kosten van hulp bij het huishouden in de woning van zijn ouders.”

Het bedrag is bedoeld voor huishoudelijke hulp. Dat betekent dat verwacht mag worden dat het daarvoor wordt ingezet als dat nodig is.

Vanuit de Wmo geredeneerd kijk je naar de leefeenheid. Wat is er binnen de leefeenheid nodig en wat zijn de mogelijkheden.

Dan is er dus de huishoudelijke hulp waarop vanuit de Wlz aanspraak bestaat. Dan moet je kijken of dat voldoende is voor de gehele leefeenheid.

Als er nog hulp bij het huishouden nodig is naast de aanspraak vanuit de Wlz kan daar Wmo ondersteuning voor worden geboden. Je moet dan dus kijken wat zou je hebben toegekend voor deze leefeenheid zonder de Wlz-indicatie en daar hetgeen vanuit de Wlz beschikbaar is vanaf halen.

ECLI:NL:CRVB:2013:CA2974

ECLI:NL:CRVB:2014:1240

ECLI:NL:RBGEL:2018:180

ECLI:NL:CRVB:2017:3443

ECLI:NL:CRVB:2018:1525

© Vrijwillige hulp

Als voor bepaalde problemen bij de participatie of zelfredzaamheid de inzet van vrijwilligers een passende oplossing zou kunnen bieden, moet deze mogelijkheid worden onderzocht. Voorliggende voorzieningen of mogelijkheden die wettelijk verankerd òf feitelijk aanwezig zijn gaan voor op een maatwerkvoorziening vanuit de Wmo 2015. Van aanvragers die bij de aanvraag om hulp al gebruik maken van vrijwillige hulpverlening wordt verwacht dat zij dit blijven doen waar mogelijk. Aanspraak op hulp bij het huishouden bestaat aanvullend op de eigen mogelijkheden van de aanvrager en zijn of haar leefeenheid.

Zie voor meer informatie de jurisprudentie over voorliggende voorzieningen hulp bij het huishouden.

© Voorliggende voorzieningen ten opzichte van de Wmo

Bij elke melding/aanvraag voor een maatwerkvoorziening moet worden bekeken of er voor de gevraagde voorziening een wettelijke voorliggende voorziening is. Zo ja, dan is er geen recht op enige vorm van maatschappelijke ondersteuning in het kader van de Wmo 2015, dus ook niet op een maatwerkvoorziening. In de Wmo 2007 was hiervoor expliciet een artikel opgenomen, namelijk artikel 2 Wmo.

In de Wmo 2015 is een dergelijk algemeen artikel niet meer in opgenomen. De Wmo-doelgroep voor maatwerkvoorzieningen zal soms ook een beroep kunnen doen op voorzieningen uit andere diverse andere wetten. Vaak gaat het dan om wettelijke regelingen met voorzieningen voor een bepaalde doelgroep of voor een bepaald doel.

Er zijn een aantal uitspraken op dit terrein. Medisch vervoer, dat in het verleden expliciet niet behoorde tot het zogeheten sociaal vervoer, valt volgens een tweetal uitspraken van de Centrale Raad van Beroep wel onder de Wvg c.q. de Wmo, omdat de voorliggende voorziening daarvoor, het zogenaamde zittend ziekenvervoer via de Zorgverzekeringswet, grotendeels is komen te vervallen door bezuinigingsmaatregelen. Zie CRvB 28-01-2009 (gemeente Uithoorn, ECLI:NL:CRVB:2009:BH4270) en CRvB 12-01-2010 (gemeente Delft, ECLI:NL:CRVB:2010:BL4037).

Veel wetten die 'grenzen' aan de Wmo 2015 kennen wel een duidelijke begrenzing. In de Zorgverzekeringswet is bijvoorbeeld sprake van een verzekerd pakket, waarin specifieke voorzieningen worden genoemd. Sinds de inwerkingtreding van de Wmo 2015 is de begrenzing met de Wlz ook veel concreter, zie artikel 2.3.5, lid 6 Wmo 2015.

In het verleden was de scheiding met de AWBZ niet altijd even helder. In sommige gevallen heeft de Centrale Raad zich duidelijk uitgesproken. Zoals in een situatie waarin iemand vanuit een zorgzwaartepakket (ZZP) zorg in natura ontving, inclusief huishoudelijke verzorging. Er was hier dan sprake van een voorliggende voorziening voor hulp bij het huishouden uit de Wmo (CRvB 27-02-2013, gemeente Veenendaal, ECLI:NL:CRVB:2013:BZ2595).

Ook over de vraag of een verstelbare douche-en toiletstoel tot de AWBZ-outillagemiddelen behoorde, zodat sprake was van een wettelijke voorliggende voorziening, heeft de Centrale Raad zich uitgesproken (CRvB 15-05-2013, gemeente Heemskerk, ECLI:NL:CRVB:2013:CA0312).

Ook als een specifieke regeling als de Zorgverzekeringswet slechts in een gedeeltelijke vergoeding van de kosten voorziet bestaat geen aanspraak op maatschappelijke ondersteuning, zo blijkt uit de uitspraak van de Centrale Raad van 22 mei 2013 (gemeente Geldrop-Mierlo, ECLI:NL:CRVB:2013:CA1427).

Nog diverse andere wetten kunnen voorliggend zijn op de Wmo 2015, zoals onderwijswetgeving (Wet op de expertisecentra in samenhang met de Wet op het primair onderwijs en de Wet op het voortgezet onderwijs (inzake leerlinggebonden financiering en leerlingenvervoer)).

Voor voorzieningen in verband met werk (en in bepaalde gevallen ook voor scholing) moet men zich over het

algemeen wenden tot UWV (het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen), dat voorzieningen verstrekt in het kader van de werknemersverzekeringen (op grond van onder meer het re-integratiebesluit).

Het gaat om een grote diversiteit aan algemene en specifieke wettelijke regelingen, waarbij de afbakening ten opzichte van de Wmo 2015 niet altijd even scherp is geregeld. Op veel gebieden zijn er regelingen. Niet aan alle wensen van personen met beperkingen kan worden voldaan. Voor sommige voorzieningen kan men geen beroep doen op een wettelijke regeling, die voorzieningen zal men in principe zelf moeten betalen. Als het inkomen dan een probleem vormt voor de financiering, kan soms een beroep worden gedaan op bijzondere bijstand in het kader van de Participatiewet.

Als aan andere wetten rechten kunnen worden ontleend, is er geen recht op ondersteuning via de Wmo 2015.

Tot 1 januari 2015 was het zo dat op basis van de eigen verantwoordelijkheid (bedoeld in artikel 4 lid 1 Wmo) van iemand verwacht werd dat hij of zij moest proberen voorzieningen vergoed te krijgen in geval van schade waar een ander verantwoordelijk voor kon worden gesteld. De gemeente kon dan voorwaardelijk (al dan niet in de vorm van een lening) verstrekken.

In de Wmo 2015 is een regresregeling opgenomen voor verhaal van kosten. Dan moet de gemeente dus wel een voorziening verstrekken, als deze noodzakelijk is, maar de kosten daarvan kunnen wel worden verhaald, zie artikel 2.4.3.

In artikel 2.4.4 Wmo 2015 is geregeld dat de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) met verzekeraars een afkoopsom overeen kan komen voor de te verwachten schadelast ten gevolge van de schadeplichtigheid van hun verzekerden. De VNG en het Verbond van Verzekeraars hebben in de jaren 2015, 2016, 2017 en 2018 een overeenkomst afgesloten waarmee de verzekeraars het regresrecht hebben afgekocht. Het Verbond van Verzekeraars heeft besloten de overeenkomst afkoop regresrecht met de VNG na 2018 niet te verlengen.

Gemeenten kunnen de kosten die zij maken voor Wmo-voorzieningen bij ongevallen na 1 januari 2019 dus alleen zelf verhalen op aansprakelijkheidsverzekeraars.

Verder kan het zo zijn dat er aanspraken zijn, bijvoorbeeld uit een niet-publiekrechtelijke verzekering, waarbij beargumenteerd kan worden dat geen aanspraak bestaat op een voorziening uit de Wmo omdat men zelf voor een oplossing kan zorgen door middel van deze aanspraken. De Centrale Raad heeft uitgesproken dat het tot de eigen verantwoordelijkheid van de aanvrager hoort om in zo'n geval geld te claimen voor voorzieningen, zie CRvB 19-06-2013 (Gemeente Zeist, zie ECLI:NL:CRVB:2013:776).

Dat sluit aan op de basisgedachte in de Wmo 2015, dat problemen die men zelf redelijkerwijs kan oplossen, niet door de gemeente in het kader van de Wmo 2015 opgelost hoeven te worden.

Los van wettelijke voorzieningen zijn er ook particuliere fondsen, waaruit voorzieningen worden betaald. Als het mogelijk is hierop een beroep te doen is ondersteuning vanuit de Wmo 2015 ook niet nodig.

Wmo 2015 art. 2.3.5

Wmo 2015 art. 2.4.3

Wmo 2014 art. 2.4.4

Jeugdwet

Wet op de expertisecentra

Wet op het primair onderwijs

11-2-2021

Voorliggende voorzieningen

Wet langdurige zorg
Re-integratiebesluit

© Algemeen gebruikelijke voorzieningen

Vanuit de Wmo verstrekt de gemeente geen 'algemeen gebruikelijke' voorzieningen. Dat wil zeggen, voorzieningen waarover iemand ook los van zijn beperking zou kunnen beschikken.

Een begripsomschrijving van 'algemeen gebruikelijk' staat niet in de Wmo 2015. Maar de Memorie van Toelichting op het wetsvoorstel zegt wel het een en ander over:

Artikel 2.3.5, derde lid, van de Wmo 2015 luidt: "Het college beslist tot verstrekking van een maatwerkvoorziening ter compensatie van de beperkingen in de zelfredzaamheid of participatie die de cliënt ondervindt, voor zover de cliënt deze beperkingen naar het oordeel van het college niet op eigen kracht, met gebruikelijke hulp, met mantelzorg of met hulp van andere personen uit zijn sociale netwerk dan wel met gebruikmaking van algemene voorzieningen kan verminderen of wegnemen. Op grond van de wet wordt hier ook het criterium van de algemeen gebruikelijke voorziening in gelezen. Een algemeen gebruikelijke voorziening bestaat uit zaken, diensten die in de reguliere handel verkrijgbaar zijn, niet speciaal voor mensen met een beperking zijn ontworpen en niet aanzienlijk duurder zijn dan een vergelijkbaar product met hetzelfde doel (passend in een normaal aanschaffingspatroon bij een gelijke financiële positie). Het bovenstaande is al in jurisprudentie uitgekristalliseerd, maar ter codificatie en voor de consistente toepassing wordt voorgesteld de toetsingsgrond in de wet op te nemen. Hierbij bestaat ook de mogelijkheid om nadere regels te stellen."

Aan dit rijtje criteria heeft de Centrale Raad inmiddels een belangrijk criterium toegevoegd. Want staat in de memorie van Toelichting nog: 'passend in een normaal aanschaffingspatroon bij een gelijke financiële positie', de Raad heeft het over: 'en deze financieel kan worden gedragen met een inkomen op minimumniveau.'

Is de zaak algemeen gebruikelijk?

De beoordelingscriteria kunnen worden onderverdeeld. Ten eerste is de vraag of de zaak op zichzelf als algemeen gebruikelijk kan worden beschouwd. De criteria om dit te beoordelen zijn dus benoemd door de Centrale Raad.

Het gaat om een zaak die

- normaal in de handel te krijgen is;
- niet speciaal voor mensen met een beperking is ontworpen;
- niet aanzienlijk duurder is dan een vergelijkbaar product met hetzelfde doel;
- daadwerkelijk beschikbaar is;
- een passende bijdrage levert aan het realiseren van een situatie waarin de cliënt tot zelfredzaamheid of participatie in staat is;
- financieel kan worden gedragen met een inkomen op minimumniveau.

Is het voor de aanvrager ook algemeen gebruikelijk?

Ten tweede is het de vraag of een zaak, die op zichzelf als algemeen gebruikelijk te beschouwen is, ook voor de aanvrager algemeen gebruikelijk is. Dat hoeft namelijk in bepaalde individuele situaties niet het geval te zijn. Bijvoorbeeld:

- Bij een plotselinge noodzaak om de voorziening aan te schaffen.

- Als door de ziekte of het gebrek plotseling vervanging nodig is van zaken die normaal gesproken (nog) niet aan vervanging toe zouden zijn.
- Als gelijktijdig meerdere algemeen gebruikelijke zaken moeten worden aangeschaft.
- Als door de beperking een duurdere voorziening dan gebruikelijk moet worden gekocht die te belastend is voor het budget van de aanvrager.
- Als door de beperking zoveel (aantoonbare) meerkosten ontstaan, dat iemands besteedbaar inkomen onder de voor hem geldende bijstandsnorm ligt.

Inkomensonderzoek

Of een voorziening in een concreet geval als algemeen gebruikelijk kan worden aangemerkt kan dus afhangen van de financiële situatie. In dat geval is onderzoek daarnaar nodig. Zie ook de vrij specifieke CRvB-uitspraak van 11 juli 2018. In onderdeel 4.5 wordt concreet ingegaan op de kosten van gebruik van een algemeen gebruikelijke voorziening in relatie tot het inkomen. Inkomensonderzoek is dus wel degelijk mogelijk. Wat níet mag is het stellen van inkomensgrenzen voor de toegang tot de Wmo. Hierdoor ontstaat vaak het misverstand dat er nooit naar het inkomen mag worden gekeken.

Gebruikstarief

Soms is een deel van de kosten wel als algemeen gebruikelijk aan te merken. Men noemt dit ook wel het gebruikstarief.

Zie voor meer informatie de jurisprudentie over dit onderwerp.

⚡ Algemeen gebruikelijke voorzieningen - jurisprudentie

De regel dat er geen algemeen gebruikelijke voorzieningen worden verstrekt, is algemeen aanvaard in de jurisprudentie.

Algemeen gebruikelijke oplossingen, zoals gebruik van een wasdroger, gaan voor bij het zoeken naar een oplossing voor een woonprobleem, zie de uitspraak CRvB 07-06-2005 (gemeente Apeldoorn, ECLI:NL:CRVB:2005:AT8015).

Ook vervoersvoorzieningen kunnen algemeen gebruikelijk zijn. Dat geldt voor fietsen met trapondersteuning (en lage instap), zie de uitspraak CRvB 15-06-2005 (gemeente Sint Oedenrode, ECLI:NL:CRVB:2005:AT8647), CRvB 21-03-2007 (gemeente Smallerland, ECLI:NL:CRVB:2007:BA1949) en CRvB 07-10-2014 (ECLI:NL:CRVB:2014:3201 Gemeente Weert).

Zelfs een tandemmet, een tandem met hulpmotor, wordt als algemeen gebruikelijk beschouwd, zie de uitspraak CRvB 05-10-2005 (gemeente Sittard-Geleen-Born, ECLI:NL:CRVB:2005:AU4217).

In de uitspraak CRvB 12-05-2004 (gemeente Bladel, ECLI:NL:CRVB:2004:AP1020) bepaalde de Raad dat de gemeente een inkomensgrens kon hanteren voor collectief vervoer, omdat mensen met een inkomen van meer dan 1,6 maal de bijstandsnorm geacht kunnen worden de kosten van lokaal vervoer uit het eigen inkomen te kunnen betalen. In de Wvg-uitspraak CRvB 31-12-1998 (gemeente Margraten, ECLI:NL:CRVB:1998:AA8505) werd een inkomensgrens voor verhuiskostenvergoedingen als onverbindend beschouwd, omdat de gemeente niet had onderbouwd waarop deze grens was gebaseerd.

Inmiddels heeft de Centrale Raad in de uitspraak van 18 januari 2012 duidelijk uitgesproken dat het toepassen van een inkomensgrens voor het collectief vervoer onder de Wmo niet is toegestaan, zie CRvB 18-01-2012 (gemeente Dongen, ECLI:NL:CRVB:2012:BV1309).

De regel dat een voorziening als algemeen gebruikelijk kan worden beschouwd, kan ook worden gekoppeld aan een woonsituatie. In de uitspraak CRvB 03-07-2001 (gemeente Lisse) bepaalde de Centrale Raad dat toegankelijkheidsvoorzieningen in gemeenschappelijke ruimten van een serviceflat in een dergelijk gebouw als algemeen gebruikelijk kunnen worden beschouwd. Voor een vergelijkbare uitspraak: zie CRvB 16-04-2008 (gemeente Anna Paulowna, ECLI:NL:CRVB:2008:BD0268). Een automatische deuropener werd algemeen gebruikelijk geacht voor een gebouw dat was bestemd voor bewoning door mensen met een AWBZ-zorgindicatie.

Een fiets met trapondersteuning wordt ook voor een kind van 16 jaar als algemeen gebruikelijk beschouwd, zie CRvB 14-07-2010 (gemeente Oude IJsselstreek, ECLI:NL:CRVB:2010:BN1265). De rechtbank Zutphen stelde in de beroepszaak dat de fiets in dat geval niet algemeen gebruikelijk was, omdat een fiets met trapondersteuning niet zou behoren tot het normale bestedingspatroon van een 16-jarige. De Centrale Raad van Beroep vernietigde de rechtbankuitspraak omdat een 16-jarige over een fiets met trapondersteuning zou kunnen beschikken.

De Raad achtte aannemelijk dat betrokkene over een dergelijke fiets zou (hebben kunnen) beschikken als zij niet gehandicapt zou zijn geweest. Daarbij achtte de Raad van belang dat een fiets met elektrische trapondersteuning in de reguliere handel verkrijgbaar is en dat de prijs daarvan vergelijkbaar is met die van een brommer, welk vervoermiddel algemeen gebruikelijk is voor een persoon van 16 jaar. De Raad zag in hetgeen betrokkene aanvoerde geen omstandigheden waaruit zou moeten worden geconcludeerd dat de fiets met elektrische trapondersteuning voor haar niet als algemeen gebruikelijk zou kunnen worden aangemerkt.

Er is nog geen bevestiging in de vorm van jurisprudentie over de vraag of een fiets met trapondersteuning voor jongeren onder de 16 als algemeen gebruikelijk kan worden aangemerkt.

Wellicht is het verdedigbaar vanaf de middelbare schoolleeftijd. Kinderen gaan rond hun 12e naar de middelbare school en moeten dan vaak verder fietsen en hebben dan meer zelfstandige vervoersbehoefte. Verschillende fabrikanten maken zelfs reclame voor deze fietsen, gericht op jongeren.

Als iemand zich op een reguliere fiets kan verplaatsen is geen Wmo-vervoersvoorziening noodzakelijk. Uiteraard kan men het vervoersprobleem dan met een algemeen gebruikelijke voorziening, namelijk een gewone fiets, oplossen, zie de uitspraak CRvB 20-10-2010 (gemeente Tilburg, ECLI:NL:CRVB:2010:BO2747).

Een extra zware (en duurdere) trapmotor op een fiets met trapondersteuning is echter niet per definitie algemeen gebruikelijk, zie de uitspraak CRvB 17-11-2009 (gemeente Kapelle, ECLI:NL:CRVB:2009:BK5657).

Dat een automatische transmissie van een auto als algemeen gebruikelijk gekenmerkt kan worden valt op te maken uit de uitspraak van de CRvB van 30-11-2011 (gemeente Rotterdam, ECLI:NL:CRVB:2011:BU7172).

Of een bepaalde voorziening ook in een concreet geval algemeen gebruikelijk is, hangt onder de Wmo ook af van persoonskenmerken, behoeften en de financiële capaciteit van de aanvrager. Dat blijkt uit de uitspraak CRvB 15-12-2010 (gemeente Breda, ECLI:NL:CRVB:2010:BO8856). Uit deze uitspraak blijkt niet specifiek dat afwijzen van verhuiskostenvergoedingen uitgesloten is voor ouderen wegens het algemeen gebruikelijke karakter ervan. Wel legt de Raad in deze uitspraak de nadruk op maatwerk. Categoriaal uitsluiten van mensen, bijvoorbeeld puur op basis van leeftijd, past niet bij het maatwerkkarakter van de Wmo en is daarom uitgesloten.

De Centrale Raad deed op 24 oktober 2018 uitspraak in een zaak in de gemeente Huizen over de afwijzing van twee woonvoorzieningen: een bed en een zitbank (ECLI:NL:CRVB:2018:3427).

Betrokkene heeft rugklachten door een kromme wervelkolom (scoliose). Ze woont sinds haar echtscheiding samen met haar zoontje. Voor de inrichting van de nieuwe woning heeft zij bijzondere bijstand gehad. Daarnaast heeft ze in het kader van de Wmo 2015 een aanvraag voor woonvoorzieningen ingediend in de vorm van een goed bed en een goede zitbank. Het college wijst de aanvraag af omdat dit algemeen gebruikelijke voorzieningen zijn. De Centrale Raad stelt vast dat de rechtbank in de aangevallen uitspraak de aangevoerde beroepsgrond goed genoeg heeft besproken en gemotiveerd. De Raad is het volledig eens met de overwegingen van de rechtbank. Het hoger beroep wordt ongegrond verklaard.

Op 20 november 2019 heeft de Centrale Raad van Beroep een belangrijke uitspraak gedaan over het al dan niet algemeen gebruikelijk zijn van het vervangen van een bad door een inloopdouche (gemeente Eindhoven, ECLI:NL:CRVB:2019:3535).

Betrokkene is 96 jaar oud en heeft beperkingen bij het opstaan, zitten, bukken, knielen, reiken en tillen. Zij vraagt vervanging van een ligbad door een inloopdouche aan. De gemeente wijst de aanvraag af. Een bezwaar wordt gedeeltelijk gegrond verklaard. Toegekend worden een douchezitje, beugels en een anti-slipvloer. Betrokkene krijgt hiervoor een pgb, groot € 901,- De gemeente weigert opnieuw de vervanging van bad door douche. Hoewel uit het medisch advies blijkt dat vervanging noodzakelijk is, wordt die als algemeen gebruikelijk beschouwd. Dit omdat het na 25 jaar gaat om een normale renovatie, onderdeel van groot onderhoud voor elke woningeigenaar.

De rechtbank heeft dit besluit vernietigd. De rechtbank heeft zelf voorzien door een woningaanpassing van € 6.500 toe te kennen met aftrek van de reeds toegekende € 901,-. Dit omdat betrokkene aangaf dat zij het ligbad het liefst was blijven gebruiken. Maar helaas kan dit niet meer door haar beperkingen. Zonder deze beperkingen zou zij, gezien haar leeftijd, de badkamer nooit hebben gerenoveerd.

In hoger beroep voert de gemeente aan dat het vervangen van een 35 jaar oude badkamer algemeen gebruikelijk onderhoud is. De technische afschrijvingsduur van deze badkamer is al geruime tijd verstreken.

De Raad stelt aan de hand van de uitspraak van 11 juli 2018, (ECLI:NL:CRVB:2018:2182) dat aan de geschiedenis van de totstandkoming van de Wmo 2015 kan worden ontleend dat een gemeente niet verplicht is tot "het verstrekken van een maatwerkvoorziening wanneer het gebruik van diensten, hulpmiddelen, woningaanpassingen of andere maatregelen die naar hun aard algemeen gebruikelijk zijn een uitkomst bieden".

De Raad stelt dan: "Voortbouwend op en ter nadere precisering van die uitspraak is de Raad van oordeel dat een dienst, hulpmiddel, woningaanpassing of andere maatregel als algemeen gebruikelijk kan worden aangemerkt als deze niet specifiek bedoeld is voor personen met een beperking, daadwerkelijk beschikbaar is, een passende bijdrage levert aan het realiseren van een situatie waarin de cliënt tot zelfredzaamheid of participatie in staat is en deze financieel kan worden gedragen met een inkomen op minimumniveau."

De Raad is van mening dat de gemeente voorbij is gegaan aan de laatste voorwaarde. De aanpassing kost immers € 6.500,- hetgeen met een inkomen op minimumniveau niet betaalbaar is. Het idee van de gemeente dat via een hypotheek de aanpassing zou kunnen worden bekostigd betekent in de ogen van de rechtbank dat de gemeente een extra vorm van eigen bijdrage gaat opleggen, hetgeen in strijd is met de Wmo.

Een begripsomschrijving van 'algemeen gebruikelijk' staat niet in de Wmo 2015. Maar de Memorie van Toelichting op het wetsvoorstel zegt er wel het een en ander over:

Artikel 2.3.5, derde lid, van de Wmo 2015 luidt: "Het college beslist tot verstrekking van een maatwerkvoorziening ter compensatie van de beperkingen in de zelfredzaamheid of participatie die de cliënt ondervindt, voor zover de cliënt deze beperkingen naar het oordeel van het college niet op eigen kracht, met gebruikelijke hulp, met mantelzorg of met hulp van andere personen uit zijn sociale netwerk dan wel met gebruikmaking van algemene voorzieningen kan verminderen of wegnemen. Op grond van de wet wordt hier ook het criterium van de algemeen gebruikelijke voorziening in gelezen. Een algemeen gebruikelijke voorziening bestaat uit zaken, diensten die in de reguliere handel verkrijgbaar zijn, niet speciaal voor mensen met een beperking zijn ontworpen en niet aanzienlijk duurder zijn dan een vergelijkbaar product met hetzelfde doel (passend in een normaal aanschaffingspatroon bij een gelijke financiële positie). Het bovenstaande is al in jurisprudentie uitgekristalliseerd, maar ter codificatie en voor de consistente toepassing wordt voorgesteld de toetsingsgrond in de wet op te nemen. Hierbij bestaat ook de mogelijkheid om nadere regels te stellen."

Deze uitspraak van de Centrale Raad voegt een belangrijk criterium toe. Want staat in de Memorie van Toelichting nog "passend in een normaal aanschaffingspatroon bij een gelijke financiële positie", in deze recente uitspraak heeft de CRvB het over: "en deze financieel kan worden gedragen met een inkomen op minimumniveau."

Er wordt bij algemeen gebruikelijk dus in de ogen van de Raad niet meer gerefereerd aan het eigen inkomen dat vergeleken wordt met het inkomen van personen zonder beperking, maar aan de financiële mogelijkheden van personen met een inkomen op minimumniveau.

Dit lijkt een merkwaardige inperking, maar is volledig in de lijn van de jurisprudentie van de Raad, gebaseerd op de parlementaire behandeling en consistent met de uitspraken 'Heerenveen' onder de oude Wmo en van 25 november 2013 (ECLI:NL:CRVB:2013:2394).

Sindsdien stelt de Raad voortdurend dat er bij besluitvorming geen rekening gehouden mag worden met inkomen en vermogen, omdat de wetgever gemeenten slechts één middel heeft gegeven om met inkomen en vermogen rekening te houden en dat is de eigen bijdrage. Dat juist door het tariefsysteem die mogelijkheid gemeenten uit handen is genomen wordt hierbij niet meegenomen. Maar inderdaad vindt de wetgever, en in lijn daarmee de CRvB, dat inkomen en vermogen geen belemmering mogen zijn om een aanvraag in het kader van de Wmo 2015 gehonoreerd te kunnen krijgen.

Bij het renoveren van een badkamer, het ombouwen van een bad naar een douche, kan vanaf nu het begrip 'algemeen gebruikelijk' niet meer gehanteerd worden. Voor hoeveel andere zaken dit ook gaat gelden zal de toekomst ons leren.

Kortom: het is verstandig met het begrip algemeen gebruikelijk met de nodige omzichtigheid om te gaan, zeker als het woningaanpassingen zijn voor de groep ouderen.

⚡ Algemeen gebruikelijke voorzieningen - jurisprudentie

De regel dat er geen algemeen gebruikelijke voorzieningen worden verstrekt, is algemeen aanvaard in de jurisprudentie.

Algemeen gebruikelijke oplossingen, zoals gebruik van een wasdroger, gaan voor bij het zoeken naar een oplossing voor een woonprobleem, zie de uitspraak CRvB 07-06-2005 (gemeente Apeldoorn, ECLI:NL:CRVB:2005:AT8015).

Ook vervoersvoorzieningen kunnen algemeen gebruikelijk zijn. Dat geldt voor fietsen met trapondersteuning (en lage instap), zie de uitspraak CRvB 15-06-2005 (gemeente Sint Oedenrode, ECLI:NL:CRVB:2005:AT8647), CRvB 21-03-2007 (gemeente Smallingerland, ECLI:NL:CRVB:2007:BA1949) en CRvB 07-10-2014 (ECLI:NL:CRVB:2014:3201 Gemeente Weert).

Zelfs een tandemmet, een tandem met hulpmotor, wordt als algemeen gebruikelijk beschouwd, zie de uitspraak CRvB 05-10-2005 (gemeente Sittard-Geleen-Born, ECLI:NL:CRVB:2005:AU4217).

In de uitspraak CRvB 12-05-2004 (gemeente Bladel, ECLI:NL:CRVB:2004:AP1020) bepaalde de Raad dat de gemeente een inkomensgrens kon hanteren voor collectief vervoer, omdat mensen met een inkomen van meer dan 1,6 maal de bijstandsnorm geacht kunnen worden de kosten van lokaal vervoer uit het eigen inkomen te kunnen betalen. In de Wvg-uitspraak CRvB 31-12-1998 (gemeente Margraten, ECLI:NL:CRVB:1998:AA8505) werd een inkomensgrens voor verhuiskostenvergoedingen als onverbindend beschouwd, omdat de gemeente niet had onderbouwd waarop deze grens was gebaseerd.

Inmiddels heeft de Centrale Raad in de uitspraak van 18 januari 2012 duidelijk uitgesproken dat het toepassen van een inkomensgrens voor het collectief vervoer onder de Wmo niet is toegestaan, zie CRvB 18-01-2012 (gemeente Dongen, ECLI:NL:CRVB:2012:BV1309).

De regel dat een voorziening als algemeen gebruikelijk kan worden beschouwd, kan ook worden gekoppeld aan een woonsituatie. In de uitspraak CRvB 03-07-2001 (gemeente Lisse) bepaalde de Centrale Raad dat toegankelijkheidsvoorzieningen in gemeenschappelijke ruimten van een serviceflat in een dergelijk gebouw als algemeen gebruikelijk kunnen worden beschouwd. Voor een vergelijkbare uitspraak: zie CRvB 16-04-2008 (gemeente Anna Paulowna, ECLI:NL:CRVB:2008:BD0268). Een automatische deuropener werd algemeen gebruikelijk geacht voor een gebouw dat was bestemd voor bewoning door mensen met een AWBZ-zorgindicatie.

Een fiets met trapondersteuning wordt ook voor een kind van 16 jaar als algemeen gebruikelijk beschouwd, zie CRvB 14-07-2010 (gemeente Oude IJsselstreek, ECLI:NL:CRVB:2010:BN1265). De rechtbank Zutphen stelde in de beroepszaak dat de fiets in dat geval niet algemeen gebruikelijk was, omdat een fiets met trapondersteuning niet zou behoren tot het normale bestedingspatroon van een 16-jarige. De Centrale Raad van Beroep vernietigde de rechtbankuitspraak omdat een 16-jarige over een fiets met trapondersteuning zou kunnen beschikken.

De Raad achtte aannemelijk dat betrokkene over een dergelijke fiets zou (hebben kunnen) beschikken als zij niet gehandicapt zou zijn geweest. Daarbij achtte de Raad van belang dat een fiets met elektrische trapondersteuning in de reguliere handel verkrijgbaar is en dat de prijs daarvan vergelijkbaar is met die van een brommer, welk vervoermiddel algemeen gebruikelijk is voor een persoon van 16 jaar. De Raad zag in hetgeen betrokkene aanvoerde geen omstandigheden waaruit zou moeten worden geconcludeerd dat de fiets met elektrische trapondersteuning voor haar niet als algemeen gebruikelijk zou kunnen worden aangemerkt.

Er is nog geen bevestiging in de vorm van jurisprudentie over de vraag of een fiets met trapondersteuning voor jongeren onder de 16 als algemeen gebruikelijk kan worden aangemerkt.

Wellicht is het verdedigbaar vanaf de middelbare schoolleeftijd. Kinderen gaan rond hun 12e naar de middelbare school en moeten dan vaak verder fietsen en hebben dan meer zelfstandige vervoersbehoefte. Verschillende fabrikanten maken zelfs reclame voor deze fietsen, gericht op jongeren.

Als iemand zich op een reguliere fiets kan verplaatsen is geen Wmo-vervoersvoorziening noodzakelijk. Uiteraard kan men het vervoersprobleem dan met een algemeen gebruikelijke voorziening, namelijk een gewone fiets, oplossen, zie de uitspraak CRvB 20-10-2010 (gemeente Tilburg, ECLI:NL:CRVB:2010:BO2747).

Een extra zware (en duurdere) trapmotor op een fiets met trapondersteuning is echter niet per definitie algemeen gebruikelijk, zie de uitspraak CRvB 17-11-2009 (gemeente Kapelle, ECLI:NL:CRVB:2009:BK5657).

Dat een automatische transmissie van een auto als algemeen gebruikelijk gekenmerkt kan worden valt op te maken uit de uitspraak van de CRvB van 30-11-2011 (gemeente Rotterdam, ECLI:NL:CRVB:2011:BU7172).

Of een bepaalde voorziening ook in een concreet geval algemeen gebruikelijk is, hangt onder de Wmo ook af van persoonskenmerken, behoeften en de financiële capaciteit van de aanvrager. Dat blijkt uit de uitspraak CRvB 15-12-2010 (gemeente Breda, ECLI:NL:CRVB:2010:BO8856). Uit deze uitspraak blijkt niet specifiek dat afwijzen van verhuiskostenvergoedingen uitgesloten is voor ouderen wegens het algemeen gebruikelijke karakter ervan. Wel legt de Raad in deze uitspraak de nadruk op maatwerk. Categorieel uitsluiten van mensen, bijvoorbeeld puur op basis van leeftijd, past niet bij het maatwerkkarakter van de Wmo en is daarom uitgesloten.

De Centrale Raad deed op 24 oktober 2018 uitspraak in een zaak in de gemeente Huizen over de afwijzing van twee woonvoorzieningen: een bed en een zitbank (ECLI:NL:CRVB:2018:3427).

Betrokkene heeft rugklachten door een kromme wervelkolom (scoliose). Ze woont sinds haar echtscheiding samen met haar zoontje. Voor de inrichting van de nieuwe woning heeft zij bijzondere bijstand gehad. Daarnaast heeft ze in het kader van de Wmo 2015 een aanvraag voor woonvoorzieningen ingediend in de vorm van een goed bed en een goede zitbank. Het college wijst de aanvraag af omdat dit algemeen gebruikelijke voorzieningen zijn. De Centrale Raad stelt vast dat de rechtbank in de aangevallen uitspraak de aangevoerde beroepsgrond goed genoeg heeft besproken en gemotiveerd. De Raad is het volledig eens met de overwegingen van de rechtbank. Het hoger beroep wordt ongegrond verklaard.

Op 20 november 2019 heeft de Centrale Raad van Beroep een belangrijke uitspraak gedaan over het al dan niet algemeen gebruikelijk zijn van het vervangen van een bad door een inloopdouche (gemeente Eindhoven, ECLI:NL:CRVB:2019:3535).

Betrokkene is 96 jaar oud en heeft beperkingen bij het opstaan, zitten, bukken, knielen, reiken en tillen. Zij vraagt vervanging van een ligbad door een inloopdouche aan. De gemeente wijst de aanvraag af. Een bezwaar wordt gedeeltelijk gegrond verklaard. Toegekend worden een douchezitje, beugels en een anti-slipvloer. Betrokkene krijgt hiervoor een pgb, groot € 901,-. De gemeente weigert opnieuw de vervanging van bad door douche. Hoewel uit het medisch advies blijkt dat vervanging noodzakelijk is, wordt die als algemeen gebruikelijk beschouwd. Dit omdat het na 25 jaar gaat om een normale renovatie, onderdeel van groot onderhoud voor elke woningeigenaar.

De rechtbank heeft dit besluit vernietigd. De rechtbank heeft zelf voorzien door een woningaanpassing van € 6.500 toe te kennen met aftrek van de reeds toegekende € 901,-. Dit omdat betrokkene aangaf dat zij het ligbad het liefst was blijven gebruiken. Maar helaas kan dit niet meer door haar beperkingen. Zonder deze beperkingen zou zij, gezien haar leeftijd, de badkamer nooit hebben gerenoveerd.

In hoger beroep voert de gemeente aan dat het vervangen van een 35 jaar oude badkamer algemeen gebruikelijk onderhoud is. De technische afschrijvingsduur van deze badkamer is al geruime tijd verstreken.

De Raad stelt aan de hand van de uitspraak van 11 juli 2018, (ECLI:NL:CRVB:2018:2182) dat aan de geschiedenis van de totstandkoming van de Wmo 2015 kan worden ontleend dat een gemeente niet verplicht is tot "het verstrekken van een maatwerkvoorziening wanneer het gebruik van diensten, hulpmiddelen, woningaanpassingen of andere maatregelen die naar hun aard algemeen gebruikelijk zijn een uitkomst bieden".

De Raad stelt dan: "Voortbouwend op en ter nadere precisering van die uitspraak is de Raad van oordeel dat een dienst, hulpmiddel, woningaanpassing of andere maatregel als algemeen gebruikelijk kan worden aangemerkt als deze niet specifiek bedoeld is voor personen met een beperking, daadwerkelijk beschikbaar is, een passende bijdrage levert aan het realiseren van een situatie waarin de cliënt tot zelfredzaamheid of participatie in staat is en deze financieel kan worden gedragen met een inkomen op minimumniveau."

De Raad is van mening dat de gemeente voorbij is gegaan aan de laatste voorwaarde. De aanpassing kost immers € 6.500,- hetgeen met een inkomen op minimumniveau niet betaalbaar is. Het idee van de gemeente dat via een hypotheek de aanpassing zou kunnen worden bekostigd betekent in de ogen van de rechtbank dat de gemeente een extra vorm van eigen bijdrage gaat opleggen, hetgeen in strijd is met de Wmo.

Een begripsomschrijving van 'algemeen gebruikelijk' staat niet in de Wmo 2015. Maar de Memorie van Toelichting op het wetsvoorstel zegt er wel het een en ander over:

Artikel 2.3.5, derde lid, van de Wmo 2015 luidt: "Het college beslist tot verstrekking van een maatwerkvoorziening ter compensatie van de beperkingen in de zelfredzaamheid of participatie die de cliënt ondervindt, voor zover de cliënt deze beperkingen naar het oordeel van het college niet op eigen kracht, met gebruikelijke hulp, met mantelzorg of met hulp van andere personen uit zijn sociale netwerk dan wel met gebruikmaking van algemene voorzieningen kan verminderen of wegnemen. Op grond van de wet wordt hier ook het criterium van de algemeen gebruikelijke voorziening in gelezen. Een algemeen gebruikelijke voorziening bestaat uit zaken, diensten die in de reguliere handel verkrijgbaar zijn, niet speciaal voor mensen met een beperking zijn ontworpen en niet aanzienlijk duurder zijn dan een vergelijkbaar product met hetzelfde doel (passend in een normaal aanschaffingspatroon bij een gelijke financiële positie). Het bovenstaande is al in jurisprudentie uitgekristalliseerd, maar ter codificatie en voor de consistente toepassing wordt voorgesteld de toetsingsgrond in de wet op te nemen. Hierbij bestaat ook de mogelijkheid om nadere regels te stellen."

Deze uitspraak van de Centrale Raad voegt een belangrijk criterium toe. Want staat in de Memorie van Toelichting nog "passend in een normaal aanschaffingspatroon bij een gelijke financiële positie", in deze recente uitspraak heeft de CRvB het over: "en deze financieel kan worden gedragen met een inkomen op minimumniveau."

Er wordt bij algemeen gebruikelijk dus in de ogen van de Raad niet meer gerefereerd aan het eigen inkomen dat vergeleken wordt met het inkomen van personen zonder beperking, maar aan de financiële mogelijkheden van personen met een inkomen op minimumniveau.

Dit lijkt een merkwaardige inperking, maar is volledig in de lijn van de jurisprudentie van de Raad, gebaseerd op de parlementaire behandeling en consistent met de uitspraken 'Heerenveen' onder de oude Wmo en van 25 november 2013 (ECLI:NL:CRVB:2013:2394).

Sindsdien stelt de Raad voortdurend dat er bij besluitvorming geen rekening gehouden mag worden met inkomen en vermogen, omdat de wetgever gemeenten slechts één middel heeft gegeven om met inkomen en vermogen rekening te houden en dat is de eigen bijdrage. Dat juist door het tariefsysteem die mogelijkheid gemeenten uit handen is genomen wordt hierbij niet meegenomen. Maar inderdaad vindt de wetgever, en in lijn daarmee de CRvB, dat inkomen en vermogen geen belemmering mogen zijn om een aanvraag in het kader van de Wmo 2015 gehonoreerd te kunnen krijgen.

Bij het renoveren van een badkamer, het ombouwen van een bad naar een douche, kan vanaf nu het begrip 'algemeen gebruikelijk' niet meer gehanteerd worden. Voor hoeveel andere zaken dit ook gaat gelden zal de toekomst ons leren.

Kortom: het is verstandig met het begrip algemeen gebruikelijk met de nodige omzichtigheid om te gaan, zeker als het woningaanpassingen zijn voor de groep ouderen.

⚡ Afgeschreven badkamer vervangen algemeen gebruikelijk?

Betrokkene is 96 jaar oud en heeft beperkingen bij het opstaan, zitten, bukken, knielen, reiken en tillen. Zij vraagt vervanging van een ligbad door een inloopdouche aan.

De gemeente wijst de aanvraag af.

Een bezwaar wordt gedeeltelijk gegrond verklaard. Toegekend worden een douchezitje, beugels en een anti-slipvloer. Betrokkene krijgt hiervoor een pgb, groot € 901,-. De gemeente weigert opnieuw de vervanging van bad door douche. Hoewel uit het medisch advies blijkt dat vervanging noodzakelijk is, wordt die als algemeen gebruikelijk beschouwd. Dit omdat het na 25 jaar gaat om een normale renovatie, onderdeel van groot onderhoud voor elke woningeigenaar.

De rechtbank heeft dit besluit vernietigd. De rechtbank heeft zelf voorzien door een woningaanpassing van € 6.500 toe te kennen met aftrek van de reeds toegekende € 901,-. Dit omdat betrokkene aangaf dat zij het ligbad het liefst was blijven gebruiken. Maar helaas kan dit niet meer door haar beperkingen. Zonder deze beperkingen zou zij, gezien haar leeftijd, de badkamer nooit hebben gerenoveerd.

De gemeente gaat in hoger beroep en voert aan dat het vervangen van een 35 jaar oude badkamer algemeen gebruikelijk onderhoud is. De technische afschrijvingsduur van deze badkamer is al geruime tijd verstreken.

Overwegingen en oordeel Centrale Raad van Beroep

Het geschilpunt is de vraag of deze aangevraagde woningaanpassing algemeen gebruikelijk is.

De Raad stelt aan de hand van de uitspraak van 11 juli 2018, ECLI:NL:CRVB:2018:2182, dat aan de geschiedenis van de totstandkoming van de Wmo 2015 kan worden ontleend dat een gemeente niet verplicht is tot "het verstrekken van een maatwerkvoorziening wanneer het gebruik van diensten, hulpmiddelen, woningaanpassingen of andere maatregelen die naar hun aard algemeen gebruikelijk zijn een uitkomst bieden".

De Raad stelt dan: "Voortbouwend op en ter nadere precisering van die uitspraak is de Raad van oordeel dat een dienst, hulpmiddel, woningaanpassing of andere maatregel als algemeen gebruikelijk kan worden aangemerkt als deze niet specifiek bedoeld is voor personen met een beperking, daadwerkelijk beschikbaar is, een passende bijdrage levert aan het realiseren van een situatie waarin de cliënt tot zelfredzaamheid of participatie in staat is en deze financieel kan worden gedragen met een inkomen op minimumniveau."

De Raad is van mening dat de gemeente voorbij is gegaan aan de laatste voorwaarde. De aanpassing kost immers € 6.500,- hetgeen met een inkomen op minimumniveau niet betaalbaar is. Het idee van de gemeente dat via een hypotheek de aanpassing zou kunnen worden bekostigd betekent in de ogen van de rechtbank dat de gemeente een extra vorm van eigen bijdrage gaat opleggen, hetgeen in strijd is met de Wmo.

Op grond van deze overwegingen wordt het hoger beroep ongegrond verklaard.

Commentaar

Het vervangen van een bad door een douche is al bron van jurisprudentie sinds de invoering van de Wvg in 1994. Tot op heden zijn evenwel alle pogingen om een afwijzing via de rechter gesanctioneerd te krijgen gestrand, waar het gaat om renovatie.

Deze uitspraak geeft duidelijkheid en is extra interessant, omdat die komt vlak voor de invoering van het tariefsysteem van € 19,- euro per maand op 1 januari 2020. In de wet die deze wijziging bepaalt (Stb. 2019/185) bepaalt artikel 1 onder C lid 1, aanhef en onder 1:

"Artikel 2.3.5 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het derde lid wordt na «op eigen kracht,» ingevoegd «met een algemeen gebruikelijke voorziening,»."

Het derde lid van artikel 2.3.5 Wmo 2015 luidt daardoor vanaf 1 januari:

"3 Het college beslist tot verstrekking van een maatwerkvoorziening ter compensatie van de beperkingen in de zelfredzaamheid of participatie die de cliënt ondervindt, voor zover de cliënt deze beperkingen naar het oordeel van het college niet op eigen kracht, met een algemeen gebruikelijke voorziening, met gebruikelijke hulp, met mantelzorg of met hulp van andere personen uit zijn sociale netwerk dan wel met gebruikmaking van algemene voorzieningen kan verminderen of wegnemen. De maatwerkvoorziening levert, rekening houdend met de uitkomsten van het in artikel 2.3.2 bedoelde onderzoek, een passende bijdrage aan het realiseren van een situatie waarin de cliënt in staat wordt gesteld tot zelfredzaamheid of participatie en zo lang mogelijk in de eigen leefomgeving kan blijven."

Een begripsomschrijving van 'algemeen gebruikelijk' staat niet in de Wmo 2015. Maar de Memorie van Toelichting op het wetsvoorstel zegt wel het een en ander over:

Artikel 2.3.5, derde lid, van de Wmo 2015 luidt: "Het college beslist tot verstrekking van een maatwerkvoorziening ter compensatie van de beperkingen in de zelfredzaamheid of participatie die de cliënt ondervindt, voor zover de cliënt deze beperkingen naar het oordeel van het college niet op eigen kracht, met gebruikelijke hulp, met mantelzorg of met hulp van andere personen uit zijn sociale netwerk dan wel met gebruikmaking van algemene voorzieningen kan verminderen of wegnemen. Op grond van de wet wordt hier ook het criterium van de algemeen gebruikelijke voorziening in gelezen. Een algemeen gebruikelijke voorziening bestaat uit zaken, diensten die in de reguliere handel verkrijgbaar zijn, niet speciaal voor mensen met een beperking zijn ontworpen en niet aanzienlijk duurder zijn dan een vergelijkbaar product met hetzelfde doel (passend in een normaal aanschaffingspatroon bij een gelijke financiële positie). Het bovenstaande is al in jurisprudentie uitgekristalliseerd, maar ter codificatie en voor de consistente toepassing wordt voorgesteld de toetsingsgrond in de wet op te nemen.⁷ Hierbij bestaat ook de mogelijkheid om nadere regels te stellen."

In de voetnoot wordt naar een groot aantal uitspraken verwezen:

" 7 Zie verder CRvB 14-07-2010, ECLI:NL:CRVB:2010:BN1265, CRvB 21-05-2008, ECLI:NL:CRVB:2008:BD3476, CRvB 17-08-2011, ECLI:NL:CRVB:2011:BR6634, CRvB 17-12-2014, ECLI:NL:CRVB:2014:4276, CRvB 22-11-2006, ECLI:NL:CRVB:2006:AZ313, CRvB 17-11-2009, ECLI:NL:CRVB:2009:BK5657"

Aan dit rijtje kan deze recente uitspraak worden toegevoegd. En deze uitspraak voegt een belangrijk criterium aan toe. Want staat boven nog: passend in een normaal aanschaffingspatroon bij een gelijke financiële positie, in deze recente uitspraak heeft de CRvB het over: "en deze financieel kan worden gedragen met een inkomen op minimumniveau."

Er wordt bij algemeen gebruikelijk dus in de ogen van de Raad niet meer gerefereerd aan het eigen inkomen dat vergeleken wordt met het inkomen van personen zonder beperking, maar aan de financiële mogelijkheden van personen met een inkomen op minimumniveau.

Dit lijkt een merkwaardige inperking, maar is volledig in de lijn van de jurisprudentie van de Raad, gebaseerd op de parlementaire behandeling en consistent met de uitspraken 'Heerenveen' onder de oude Wmo van 25 november 2013, ECLI:NL:CRVB:2013:2394. S

Sindsdien stelt de Raad voortdurend dat er bij besluitvorming geen rekening gehouden mag worden met inkomen en vermogen, omdat de wetgever gemeenten slechts één middel heeft gegeven om met inkomen en vermogen rekening te houden en dat is de eigen bijdrage. Dat juist door het tariefsysteem die mogelijkheid gemeenten uit handen is genomen wordt hierbij niet meegenomen. Maar inderdaad vindt de wetgever, en in lijn daarmee de CRvB, dat inkomen en vermogen geen belemmering mogen zijn om een aanvraag in het kader van de Wmo 2015 gehonoreerd te kunnen krijgen.

In feite betekent deze uitspraak dat bij het hanteren van het begrip algemeen gebruikelijk er een nieuw criterium is bijgekomen.

Een voorziening is algemeen gebruikelijk als die voorziening:

1. Niet speciaal is bedoeld voor mensen met een beperking,
2. Gewoon in de reguliere handel te koop is;
3. Niet duurder is dan vergelijkbare producten en
4. Ook aangeschaft kan worden door mensen met een minimuminkomen.

Het is interessant dit laatste criterium los te laten op een aantal algemeen gebruikelijke voorzieningen. Zowel goedkopere als duurdere.

De eenhendelmengkraan voldoet aan alle criteria. Zelfs een auto voldoet daaraan. Mensen met een *minimuminkomen* hebben merendeels ook een auto. Dat komt omdat je auto's in alle prijsklassen hebt. Zelfs onder de € 1000,- kun je een auto aanschaffen.

Zaken die bij aanschaf veel investering vragen vallen door dit criterium inderdaad af. Het is nu eenmaal niet mogelijk een tweede of derdehands badkameraanpassing te kopen. De kosten daarvan zitten vooral in het arbeidsloon en dat kun je misschien iets matigen, maar dat is maar relatief.

Bij het renoveren van een badkamer, het ombouwen van een bad naar een douche, kan vanaf nu het begrip 'algemeen gebruikelijk' niet meer gehanteerd worden. Voor hoeveel andere zaken dit ook gaat gelden zal de toekomst ons leren.

Bij badkameraanpassingen is er mogelijk nog een tweede argument. Het begrip voorzienbaarheid. De redenering daarbij is vaak: als je ouder wordt, weet je dat dat gepaard gaat met beperkingen, in de lijn van: ouderdom komt met gebreken. Maar dat is geen gegeven. Er zijn ouderen van 85 die veel beperkingen hebben, maar er zijn ook ouderen van 85 met nauwelijks beperkingen. Datzelfde geldt zelfs nog voor ouderen die de 90 gepasseerd zijn. De stelling: als je ouder bent krijg je automatisch beperkingen en daar zul je rekening mee moeten houden gaat dus niet op. De jurisprudentie volgt dat: je kunt niet zomaar stellen: doordat u een bepaalde leeftijd hebt had u er rekening mee moeten houden dat u beperkingen zou gaan krijgen. Want dat is gewoon niet juist!

Anders is het als het gaat om de doelgroep die al beperkingen heeft waarvan vaststaat dat die alleen maar toenemen. Bij die groep mag je verwachten dat zij rekening houden met de consequenties van de bestaande beperkingen. Maar ook niet zonder meer. Uiteraard wel als men al aangepast woont en gaat verhuizen van adequaat naar inadequaat. Dat kan in principe leiden tot een afwijzing, uitzonderingen daargelaten. Het blijft

de Wmo 2015 en dat is maatwerk. Er zijn dus – bij hoge uitzondering - situaties denkbaar dat van adequaat naar inadequaar toch kan. Maar niet zonder overleg van tevoren met de gemeente. Dat is een voorwaarde waaraan vastgehouden kan worden. Het kan niet zo zijn dat voor het blok zetten gehonoreerd moet worden.

Een andere situatie is als er sprake is van bij een progressief ziektebeeld. Je mag verwachten dat men tijdig stappen zet om problemen voor te zijn. Toch is het de vraag of dat een afwijzingsgrond kan zijn. Je kunt als gemeente wel vinden dat iemand die een progressief ziektebeeld heeft daarop moet anticiperen, maar dan moet betrokkene uiteraard weten dat daar consequenties aan verbonden zijn. En dus zul je beleid op dit punt moeten maken en dat beleid ook moeten 'verkondigen'. En de vraag is of alleen opname in beleidsregels voldoende is. De jurisprudentie geeft daar nog geen eenduidig antwoord op.

Kortom: het is verstandig met het begrip algemeen gebruikelijk en met het begrip voorzienbaar met de nodige omzichtigheid om te gaan, zeker als het woningaanpassingen zijn voor de groep ouderen. De Centrale Raad heeft met deze uitspraak een duidelijke piketpaal geslagen.

Centrale Raad van Beroep, 20-11-2019, ECLI:NL:CRVB:2019:3535 (gemeente Eindhoven)

⇒ Kan een drempelhulp als algemeen gebruikelijk worden beschouwd?

Vraag

Vallen drempelhulpen in een woning onder de Wmo 2015 of kunnen deze als algemeen gebruikelijk worden beschouwd?

Antwoord

De criteria om te beoordelen of een voorziening als algemeen gebruikelijk kan worden aangemerkt zijn:

- Het gaat om een zaak die normaal in de handel te krijgen is;
- De zaak wordt ook door niet-gehandicapten aangeschaft en gebruikt;
- De zaak is niet extreem duur, ook niet vergeleken met zaken met een vergelijkbare functie.

Drempelhulpen zijn, hoewel ze wel steeds makkelijker verkrijgbaar zijn en niet duur, wel specifiek bedoeld voor mensen die anders geen last hebben van drempels vanwege beperkingen (en rollator/rolstoelgebruik). Dus ze kunnen niet als algemeen gebruikelijk worden aangemerkt.

© Wmo: Casus omgekeerde toets Elektrische fiets – algemeen gebruikelijk?

Onderstaande casus waarin de omgekeerde toets is gebruikt is uniek. Dat betekent dat het schema dat gebruikt is alleen van toepassing is op deze casus. U kunt het schema dus niet zomaar één op één overnemen voor een andere casus. De Wmo blijft maatwerk.

De situatie

Meneer Pietersen is 67 jaar oud en getrouwd met mevrouw Pietersen van 65 jaar. Hij heeft COPD (longaandoening) en hartfalen. Hierdoor heeft hij een probleem bij het zich buitenshuis verplaatsen, omdat zijn conditie achteruit is gegaan. De artsen geven aan dat het voor meneer van belang is om in beweging te blijven.

Hij kan voor de afstanden dichtbij huis nog voldoende lopen, ongeveer 300 meter en dan moet hij op adem komen. Voor afstanden buiten de gemeente kan hij gebruikmaken van de regiotaxi (hij heeft hiervoor een indicatie vanuit de Wmo) en anders kan hij meerijden met familie of vrienden. Alleen voor de wat langere afstanden binnen de gemeente is hij beperkt. Meneer wil graag zelfstandig boodschappen doen, op bezoek bij kennissen en familie binnen de gemeentegrenzen en naar de biljartclub.

De artsen raden een scootmobiel af omdat dit een verdere conditionele verslechtering tot gevolg kan hebben. Daarom denkt meneer aan een elektrische fiets als oplossing.

Een dergelijke fiets kost nieuw ongeveer € 1.200,00 en dat geld heeft meneer niet. Hij heeft geen spaargeld en leeft van een AOW met een klein aanvullend pensioen. Hij heeft geen verdere hulpmiddelen of voorzieningen.

Meneer Pietersen meldt zich eerst bij de gemeente voor bijzondere bijstand. Aangezien hij een vervoersvoorziening vraagt wordt hij verwezen naar een collega om een beroep te doen op de Wmo. De Wmo is namelijk een voorliggende voorziening op de bijzondere bijstand. In deze uitspraak is dat terug te lezen. Ook in deze uitspraak staat dat op een rijtje.

De consulent van de bijzondere bijstand had met toestemming van meneer er ook voor kunnen kiezen om zelf een melding te doen bij de collega van de Wmo om zo meneer te ontzorgen.

Vanuit de Wmo wordt een elektrische fiets als algemeen gebruikelijk gezien (want in de vrije handel verkrijgbaar en niet specifiek bedoeld voor mensen met een beperking) en daarom ligt een afwijzing voor de hand.

U bent Wmo-consulent en krijgt een gesprek met meneer Pietersen. Wat wordt er van u verwacht? Welke afwegingen gaat u maken? U begint met de vraag van de cliënt. Daarna doet u onderzoek.

De vraag

Hoe onderzoekt u de vraag van meneer en hoe gaat u om met het begrip algemeen gebruikelijk?

Let op: er zijn meerdere scenario's uitgewerkt omdat de Wmo om maatwerk vraagt.

Het onderzoek

De reflex van menig consulent in deze situatie zal zijn om direct af te willen wijzen op basis van het begrip algemeen gebruikelijk. Het is van belang dat u toch een zorgvuldig onderzoek doet. Zomaar afwijzen zonder onderzoek mag niet en wordt in bezwaar en beroep teruggefloten. In verschillende rechtszaken is gebleken dat u in geval van algemeen gebruikelijke voorzieningen altijd moet onderzoeken of de gevraagde oplossing ook in de situatie van de aanvrager algemeen gebruikelijk is. U kijkt dan onder andere of het gaat om iemand met een (te) laag inkomen of om een acute vervanging van een al aanwezig middel (in dit geval een vervoermiddel). Daarom doorlopen we alle vereiste stappen hieronder.

Stap 1 omgekeerde toets

Als eerste moeten we samen met meneer kijken naar het te behalen effect (stap 1 van de omgekeerde toets). De misvatting hier is dat het effect een elektrische fiets is. De fiets is echter een voorziening of een middel maar zeker géén effect. Als we met meneer praten en proberen te achterhalen wat de vraag achter zijn vraag is dan zien we dat het bij meneer gaat om zelfstandig en actief zijn familie en vrienden in de gemeente kunnen bezoeken, zelfstandig en actief boodschappen kunnen doen en naar de biljartclub kunnen gaan. Bijkomend effect is dat meneer in beweging wil blijven en daarmee verslechtering van zijn gezondheid wil voorkomen. Ook wil hij voorkomen dat hij financieel in de problemen komt. Hij geeft aan dat hij niet eigen financiële mogelijkheden heeft om een oplossing zelf te betalen.

Stap 2 omgekeerde toets

De effecten die meneer wil bereiken passen binnen de grondwaarde van de Wmo (stap 2 van de omgekeerde toets). In de Wmo gaat het om zelfredzaamheid en participatie; het gaat om meedoen. Dit kunt u teruglezen in de aanhef van de wet.

De volgende stap is dat we gaan kijken of meneer Pietersen tot de doelgroep van de Wmo behoort. Doelgroep bij de Wmo zijn mensen met beperkingen, chronisch psychische en psychosociale problemen. Dit is meteen al te lezen in de definitie van de wet. Daar ziet u onder het kopje maatschappelijke ondersteuning wie precies tot de doelgroep behoren. Meneer heeft fysieke beperkingen dus we kunnen stellen dat hij tot de doelgroep behoort. Hij is woonachtig in de gemeente waar hij zich meldt en staat daar ook ingeschreven dus ook aan die voorwaarde is voldaan. Als er geen sprake is van beperkingen of als meneer geen ingezetene is van een gemeente stopt het proces. Misschien heeft meneer in dat geval wel hulp nodig, maar dan moet hij zich melden bij de gemeente waar hij ingeschreven staat.

Doelgroep Wmo?	Ingezetene van gemeente?
Ja: verder met onderzoek.	Ja: verder met onderzoek.
Nee: eventueel verifiëren bij medisch adviseur en dan stop onderzoek.	Nee: onderzoek stopt.

Meneer behoort dus tot de doelgroep omdat hij (chronische) beperkingen ervaart. Er is sprake van een chronische longaandoening en een bijkomend probleem met het hart. Mocht u als Wmo-consulent vragen hebben over een ziekte of twijfelen over de ernst van beperkingen, dan is er de mogelijkheid om medisch advies in te winnen. Lees hier meer over het medisch advies. In deze situatie is van het ziektebeeld bekend dat het om een chronische longaandoening gaat die progressief van aard is en dat de beperkingen van meneer dus geleidelijk zullen gaan toenemen. De verslechtering kan alleen worden vertraagd door actief te

blijven en medicatie te gebruiken. Dat geldt ook voor het bijkomend hartprobleem. Het is in deze situatie voor te stellen dat er geen vragen zijn over het ziektebeeld omdat dit wel duidelijk is op basis van het gesprek met meneer. Als u hier wél vragen over heeft is dat uiteraard een reden om medisch advies in te winnen.

Ook is het voor te stellen dat u vragen heeft over het anti-revaliderende effect van een andere soort vervoersvoorziening dan de elektrische fiets die meneer op het oog heeft. De artsen hebben immers aangegeven dat meneer in beweging moet blijven en dat om die reden een scootmobiel geen goed idee is. Daarover kunt u ook vragen stellen aan een medisch adviseur: bestaat er een medische noodzaak tot lichamelijke activiteit? Wat zijn de medische gevolgen van lichamelijke inactiviteit op de ziekte? Of over het gebruik van een gewone fiets: is er medisch gezien een contra-indicatie voor het fietsen op een gewone fiets? Bestaat er een medische noodzaak voor de elektrische ondersteuning van de fiets?

Mogelijke scenario's volgen hieronder:

Uitkomst medisch advies	Gevolg voor onderzoek
Er zijn geen objectiveerbare beperkingen	Onderzoek stopt
Er is een behandeling mogelijk waardoor de beperkingen kunnen afnemen.	Er is geen noodzaak voor een Wmo-voorziening. Als meneer zich laat behandelen hoeft hij geen beroep te doen op een Wmo-voorziening (zie uitspraak centrale raad).
Er is een medische contra-indicatie voor fietsen op een gewone fiets.	Onderzoek gaat verder: er moet dan gekeken worden naar andere manieren om zich te verplaatsen in de woonplaats.
Gebruik van een passieve vervoersvoorziening werkt anti-revaliderend: hierdoor zullen de beperkingen van cliënt alleen maar toenemen en zal hij wellicht in de toekomst nog meer voorzieningen nodig hebben.	Een scootmobiel is geen medisch adequate oplossing voor het vervoersprobleem en er zal verder onderzoek gedaan moeten worden naar gebruik van een actief vervoersmiddel.

In artikel 2.3.2, lid 2 t/m 8 en in lid 4 onder a t/m g in het bijzonder staat precies omschreven wat er onderzocht moet worden. We kijken eerst naar de persoonskenmerken en behoeften (Wmo 2015 artikel 2.3.2, lid 4 onder a) van de cliënt. In geval van meneer betekent dit dat we weten wat het te behalen effect is en waar meneer behoefte aan heeft.

Het eerder benoemde medisch advies kan hier ook een onderdeel bij zijn om te achterhalen wat persoonskenmerken zijn.

Vervolgens gaat het over eigen kracht en gebruikelijke hulp (Wmo 2015 artikel 2.3.2, lid 4 onder b): Wat kan de cliënt zelf doen om zijn probleem op te lossen en het gewenste effect te bereiken? Wat heeft hij al gedaan? Je zou het in dit geval kunnen hebben over fietsen op een gewone fiets. Heeft meneer een fiets? Waarom maakt hij daar geen gebruik van? Is er een huisgenoot die kan helpen bij het oplossen van het probleem en bij het bereiken van het gewenste effect? Is meneer in staat om zelf een vervoersvoorziening te betalen? Let wel op

bij vragen over het zelf bekostigen van een voorziening: in de Wmo mogen we geen inkomensgrenzen stellen en niet afwijzen vanwege een te hoog inkomen. Zie hiervoor deze uitspraak: zelf betalen kosten voorziening-jurisprudentie.

Hieronder staan de mogelijke antwoorden in een schema:

Eigen kracht of gebruikelijke hulp?	Gevolg voor verdere onderzoek
Meneer heeft wel een eigen fiets maar kan daar vanwege de long/hartaandoening niet op fietsen.	Verder zoeken naar oplossingen want het vervoersprobleem bestaat nog steeds.
Meneer heeft een laag inkomen en heeft geen spaargeld. Daarom kan hij geen eigen voorziening aanschaffen. Voor hem zou een elektrische fiets niet algemeen gebruikelijk zijn. (*)	De financiële situatie van meneer onderzoeken of de fiets inderdaad niet algemeen gebruikelijk is. (*)
Meneer heeft een huisgenoot; zijn vrouw. Zij heeft geen vervoersvoorziening die meneer kan gebruiken of financiële middelen om hem te helpen.	Verder zoeken naar oplossingen.
Meneer heeft een huisgenoot; zijn vrouw en zij heeft een elektrische fiets die meneer af en toe kan lenen.	Als met af en toe lenen het vervoersprobleem is opgelost, kan daarmee worden volstaan en stopt het onderzoek. Zo niet, dan gaat het onderzoek verder.

(*) Het is bij voorzieningen die als algemeen gebruikelijk zijn aangemerkt van belang om te onderzoeken of de voorziening ook voor de cliënt in kwestie algemeen gebruikelijk is. En dan komt het financiële onderzoek om de hoek kijken. Of een voorziening in een concreet geval als algemeengebruikelijk kan worden aangemerkt kan dus afhangen van de financiële situatie. In dat geval is onderzoek daarnaar nodig. Zie ook de vrij specifieke CRvB-uitspraak van 11 juli 2018. In onderdeel 4.5 wordt concreet ingegaan op de kosten van gebruik van een algemeen gebruikelijke voorziening in relatie tot het inkomen. Inkomensonderzoek is dus wel degelijk mogelijk. Wat níet mag is het stellen van inkomensgrenzen voor de toegang tot de Wmo. Dit wordt vaak verward, en hierdoor ontstaat er vaak het misverstand dat er nooit naar het inkomen mag worden gekeken. In deze uitspraak van de CRvB is te lezen dat u moet vergelijken met een inkomen op minimum niveau. Dat wil zeggen: als aangescherpt inkomenscriterium om te bepalen of iets algemeen gebruikelijk is voor de aanvrager geldt dat de gevraagde voorziening betaalbaar moet zijn voor iemand met een minimuminkomen.

Als we verder gaan met het onderzoek zoals artikel 2.3.2. lid 4 ons voorschrijft, komen we uit bij de mogelijkheden van mantelzorg en netwerk (onder c): zijn er mensen in het netwerk van meneer Pietersen die hem kunnen helpen bij het oplossen van dit probleem? Heeft hij met hen hierover gepraat? Mogelijke antwoorden en de consequenties voor het vervolgonderzoek staan hieronder:

Mogelijkheden mantelzorg/netwerk	Gevolg voor vervolg van onderzoek
Meneer heeft een familielid die een oude elektrische fiets heeft staan die hij mag gebruiken. (Let op: dit is niet afdwingbaar.)	Als hiermee het effect is bereikt, is er geen vervolg en stopt het onderzoek.
Meneer heeft een familielid die bereid is om hem bijvoorbeeld geld te lenen of om hem geld te geven voor een elektrische fiets. (Let op: dit is niet afdwingbaar.)	Als hiermee het effect is bereikt, is er geen vervolg en stopt het onderzoek.
Meneer heeft niemand die hem kan helpen.	Verder zoeken naar oplossingen.

Onder e van artikel 2.3.2. lid 4 staat dat gekeken moet worden naar mogelijkheden van algemene voorzieningen om het probleem op te lossen. Zijn er algemene voorzieningen voorhanden in de gemeente van meneer?

Algemene voorzieningen?	Gevolg voor het verdere onderzoek
Er is een pool van tweedehands fietsen die mensen kunnen lenen. Dit is voor meneer een passende oplossing.	Onderzoek stopt want er is een passende oplossing.
Er is een pool, maar dit is voor meneer niet passend omdat hij dagelijks gebruik wil maken van de fiets en hij niet in staat is de afstand af te leggen om de leenfiets daadwerkelijk op te halen.	Verder onderzoek naar passende voorzieningen.
Er is een scootmobielpool maar deze voorziening is voor meneer te passief zoals gebleken is uit het medisch advies.	Geen passende oplossing, verder onderzoek.

Onder f van artikel 2.3.2. lid 4 is te lezen dat er gekeken moet worden naar de mogelijkheden van oplossingen vanuit de Zorgverzekeringswet of andere regelingen. De Zvw heeft in dezen weinig te bieden omdat zij alleen eventueel ziekenvervoer regelt of mobiliteitshulpmiddelen. Een fiets valt niet onder mobiliteitshulpmiddelen die vanuit de Zvw verstrekt kunnen worden. Andere regelingen in het sociaal domein zullen voor deze vragen naar de Wmo verwijzen. De Wmo is voorliggend op de bijzondere bijstand dus dat biedt geen oplossing.

Onder g van artikel 2.3.2 lid 4 moeten we het met meneer hebben over de verschuldigde eigen bijdrage. Lees hier meer. Voor een Wmo-voorziening is een maximale eigen bijdrage van € 19 per maand verschuldigd.

Volgens artikel 2.3.2. lid 6 moeten we meneer ook wijzen op de mogelijkheden van een persoonsgebonden budget . Als meneer aan de voorwaarden voor een pgb voldoet kán dat ook een manier zijn om de elektrische fiets te verstrekken.

Stap 3 omgekeerde toets

Nu we het onderzoek hebben gedaan kunnen we onder stap 3 van de omgekeerde toets kijken naar de ethische vraagstukken die hier spelen. Als we meneer een fietsvoorziening toekennen, hebben we morgen dan het gemeentehuis vol staan met mensen die allemaal een elektrische fiets aanvragen? Scheppen we misschien zelfs een precedent voor andere inwoners? Het antwoord daarop is nee. Het gaat er immers om dat we individueel onderzoek doen en naar het individuele geval van meneer kijken. Als daaruit blijkt dat een elektrische fiets als enige een passende oplossing biedt en deze fiets voor hem (op basis van het onderzoek) niet als algemeen gebruikelijk kan worden aangemerkt, kunt u deze prima verstrekken. Voor een ander kan dit weer anders uitpakken omdat een andere cliënt misschien wél de financiële lasten kan dragen en de fiets dan dus wél algemeen gebruikelijk is.

Stap 4 omgekeerde toets

In stap 4 van de omgekeerde toets gieten we de oplossing in een besluit dat juridisch kloppend is. In het geval van meneer Pietersen is het dus afhankelijk van wat er uit het onderzoek komt, maar als we ervan uitgaan dat de fiets de enige passende oplossing is en deze ook niet algemeen gebruikelijk is voor deze cliënt, dan kunnen we deze fiets verstrekken. Bijvoorbeeld als een naturavoorziening, via een leverancier. U stuurt meneer dan een beschikking waarin u aan hem deze voorziening toekent, onder vermelding van de eventuele voorwaarden. Zoals al eerder genoemd moet u volgens artikel 2.3.2. lid 6 meneer wijzen op de mogelijkheden van een persoonsgebonden budget als verstrekkingvorm. Als meneer aan de voorwaarden voor een pgb voldoet kan dat ook een manier zijn om de elektrische fiets te verstrekken.

Meneer is vervolgens een eigen bijdrage verschuldigd van € 19 per maand, gedurende maximaal 7 jaar of tot de waarde van de voorziening is bereikt. De eigen bijdrage wordt vastgesteld door het CAK en deze instantie stuurt meneer daarover een aparte beschikking.

© Juridische basis woonvoorzieningen

Het doel van de Wmo 2015 is 'meedoen'; gemeenten moeten ervoor zorgen dat mensen zo lang en zo zelfstandig mogelijk kunnen blijven deelnemen aan de samenleving. Gemeenten geven ondersteuning aan mensen met beperkingen, zodat zij zelf de regie op hun eigen leven kunnen behouden en aan het dagelijkse leven kunnen (blijven) deelnemen.

Hierbij hoort ook dat het college personen uit de Wmo-doelgroep in staat stelt 'een huishouden te voeren'. Mensen kunnen bijvoorbeeld met een woonvoorziening in staat worden gesteld om normaal gebruik te (blijven)maken van hun woning.

Er zijn verschillende soorten woonvoorzieningen:

- maatwerkvoorziening of persoonsgebonden budget voor een woningaanpassing (en evt. voor onderhoud, keuring en reparatie);
- maatwerkvoorziening of persoonsgebonden budget voor de kosten van verhuizing en herinrichting;
- maatwerkvoorziening of persoonsgebonden budget voor de kosten van huurderiving;
- maatwerkvoorziening of persoonsgebonden budget voor de kosten van tijdelijke huisvesting;
- maatwerkvoorziening of persoonsgebonden budget voor woonvoorzieningen van niet-bouwkundige of niet-woontechnische aard;
- maatwerkvoorziening of persoonsgebonden budget voor (losse) woonvoorzieningen (bijvoorbeeld een tillift of douchestoel).

Er zijn verschillende mogelijkheden, afhankelijk van het probleem dat moet worden opgelost. Het hangt helemaal van de situatie af, van de beperkingen die worden ondervonden maar ook van de woning, met welke oplossing ondersteuning geboden kan worden.

Soms kan een woning eenvoudig worden aangepast, in andere gevallen is een aanbouwunit of een verhuizing naar een geschikte woning een geschikte oplossing die de gemeente als ondersteuning kan aanbieden.

Losse woonvoorzieningen worden vaak concreet beschreven in het gemeentelijke beleid. Maar in principe kan elke denkbare voorziening die een probleem bij het normale gebruik van de woning kan oplossen, verstrekt worden. De Wmo 2015 is immers geen verzekering met een vast verstrekkingspakket. Het is aan de gemeente om te bepalen wat er op basis van de uitgangspunten van de wet en het eigen beleid verstrekt kan worden. De Wmo 2015 vereist maatwerk. Daarbij zal altijd eerst gekeken worden of en in hoeverre men het probleem zelf kan oplossen, al dan niet met hulp van anderen en of er bijvoorbeeld voorliggende of algemeen gebruikelijke voorzieningen zijn waardoor geen ondersteuning nodig is vanuit de Wmo 2015.

Wmo 2015 artikel 1.2.1

© Begrenzing van het recht op woonvoorzieningen

In de Wmo 2015 is beschreven dat gemeenten ervoor moeten zorgen dat mensen zo lang en zo zelfstandig mogelijk kunnen blijven deelnemen aan de samenleving. Gemeenten geven ondersteuning aan mensen met beperkingen, zodat zij zelf de regie op hun eigen leven kunnen behouden en aan het dagelijkse leven kunnen (blijven) deelnemen. Hierbij hoort dus ook dat mensen normaal gebruik moeten kunnen (blijven) maken van hun woning bijvoorbeeld met behulp van een woonvoorziening.

Het recht op maatwerkvoorzieningen kent echter begrenzings. Die begrenzings liggen op allerlei terreinen en worden in dit onderdeel beschreven.

In principe verstrekt de gemeente alleen woonvoorzieningen voor de woning waar de bewoner zijn of haar hoofdverblijf heeft. En er wordt eerst gekeken naar oplossingen die de bewoner zelf kan realiseren om het woonprobleem op te lossen. Verder worden alleen woonruimten die de bewoner zelfstandig bewoont aangepast of uitgerust met voorzieningen. Pensions en kamers die verhuurd worden en dergelijke komen dus niet in aanmerking.

Vanuit de Wmo mogen ook woonvoorzieningen geweigerd worden aan cliënten met een Wlz-indicatie.

Voor woonproblemen die worden veroorzaakt door verhuizing naar een ongeschikte woning hoeft in principe ook geen ondersteuning te worden verleend. Evenmin voor problemen die voortvloeien uit de in de woning gebruikte materialen en problemen die te maken hebben met achterstallig onderhoud.

© Aanpassingen en losse woonvoorzieningen

Soms ontstaan problemen met het normaal gebruik van de woning. Een woningaanpassing kan noodzakelijk zijn of er zullen losse voorzieningen moeten worden geplaatst. Een combinatie van aanpassingen en losse voorzieningen is uiteraard ook mogelijk. In soorten woonvoorzieningen wordt een groot aantal voorzieningen vanuit juridisch perspectief beschreven. De volgende voorzieningen komen onder andere aan de orde:

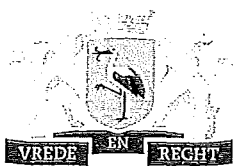
- Voorzieningen voor toegankelijkheid en doorgankelijkheid van de woning;
- Voorzieningen voor het gebruik van de keuken;
- Toiletvoorzieningen;
- Voorzieningen voor lichaamsreiniging;
- Transfer(hulp)middelen;
- Uitbreiding van de woning;
- Losse woonunit als alternatief voor woninguitbreiding of -aanpassing.
- Aanpassen of realiseren van een stalling voor voorzieningen;
- Speciale verlichting en zonwering;
- Voorzieningen voor klimaat- en temperatuurregeling;
- *Woningsanering* in verband met een chronische obstructieve longziekte (COPD).

Eigenaar en bewoner

In artikel 2.3.7 van de Wmo 2015 is geregeld dat voor het aanbrengen van een maatwerkvoorziening in de vorm van een woningaanpassing aan een woning waarvan de cliënt niet de eigenaar is, dan wel een persoonsgebonden budget (pgb) daarvoor, geen toestemming nodig is van de eigenaar van de woning. De eigenaar moet wel in de gelegenheid worden gesteld zich te doen horen. Ook hoeft een woningaanpassing niet ongedaan gemaakt te worden als de cliënt niet langer gebruik maakt van de woning. Voorheen was ook geregeld dat de eigenaar moest meewerken aan aanpassing van de woning ten behoeve van de aanvrager, toen was dit geregeld in artikel 16 van de Woningwet. Medewerking kan door de gemeente desnoods worden afgedwongen via bestuursdwang, zie *artikel 125 Gemeentewet* en *artikel 5:21 Algemene wet bestuursrecht* en verder.

Wmo 2015 artikel 2.3.7 Gemeentewet art. 125

Awb, art. 5:21

Den Haag

3

EEN WMO-MELDING OMDAT U ZELFSTANDIG VERDER WILT

Wat doet de gemeente en wat kunt u zelf doen?

U heeft ons laten weten dat u hulp of ondersteuning nodig heeft.

U wilt graag weer meedoen met activiteiten die voor u belangrijk zijn.

Of u wilt zelfstandig blijven wonen. En u wilt met deze steun op uw eigen manier blijven meedoen in onze samenleving.

Wij onderzoeken samen met u wat daarvoor nodig is

Dat doen we heel zorgvuldig. We hebben daar met u een gesprek over. Als u dat wilt mag daar een mantelzorger of cliëntondersteuner bij zijn. Zij kunnen bijvoorbeeld meedenken of u helpen met het invullen van formulieren van de gemeente.

Wij willen u helpen met het regelen van de ondersteuning die echt nodig is. Daarbij kijken we naar uw persoonlijke situatie. Wat heeft u zelf al gedaan? Wat kunt u nog meer doen? En wat kunnen de mensen om u heen voor u doen? Uw familie, vrienden, kennissen en burens? Misschien kan iemand uw mantelzorger worden. Ook kijken we naar de mogelijkheden van een

buurthuis of een wijkorganisatie waar iedereen welkom is. En soms kunt u zelf iets kopen of lenen waarmee het leven weer iets gemakkelijker wordt.

Lukt het écht niet meer om uw problemen op die manier op te lossen? Dan onderzoeken we welke ondersteuning vanuit de Wmo nodig is.

Dat onderzoeken we uitgebreid. We vragen naar uw persoonlijke omstandigheden, familierelaties en de hulp die u al krijgt van een mantelzorger of bij geldzaken.

We kunnen niet alle problemen oplossen. Sommige problemen of beperkingen moet u helaas accepteren. Hoe vervelend dat ook voor u is. Wel willen wij u graag helpen om zoveel mogelijk verder te kunnen met uw dagelijks leven.

© Het begrip 'het normale gebruik van de woning'

Om zelfredzaam te kunnen zijn en te kunnen participeren moet iemand normaal gebruik van zijn of haar woning kunnen maken. Men moet zich bijvoorbeeld in, om en nabij zijn woning kunnen verplaatsen. De woning moet toe- en doorgankelijk zijn en men moet zich in de woning kunnen verplaatsen en transfereren.

Hierbij hoort ook de verplaatsing door of naar een centrale hal in een wooncomplex, waar vaak de brievenbussen zijn, of het gebruik van een balkon of het toegang tot de tuin. In de woning moeten de normale woonruimten bereikt kunnen worden. Te denken valt daarbij aan de woonkamer, het slaapvertrek, of mogelijk de slaapvertrekken, het toilet, de keuken en de natte cel. Als er een berging is, moet ook de berging bereikt kunnen worden, als men deze daadwerkelijk gebruikt. Iemand moet zich in die ruimten zodanig kunnen verplaatsen en zich daardoor zodanig kunnen redden dat normaal functioneren mogelijk is.

Vanuit de Wmo 2015 kunnen maatwerkvoorzieningen worden verstrekt die voor mensen met beperkingen normaal gebruik van de woning mogelijk maken. Bij normaal gebruik van de woning maken gaat het om de zogenaamde elementaire woonfuncties. Het gaat om datgene wat iedereen gemiddeld wel in zijn woning moet doen. Daarbij kan gedacht worden aan slapen, eten, lichaamsreiniging, het maken van transfers (horizontaal en verticaal) (verplaatsing door het huis gelijkvloers en naar andere verdiepingen). Ook het kunnen doen van essentiële huishoudelijke werkzaamheden valt onder normaal gebruik van de woning. Voor kinderen geldt dat zij veilig moeten kunnen spelen in en rond de woning.

Zie voor meer informatie de jurisprudentie over dit onderwerp.

Wmo 2015 artikel 1.1.1

Wmo 2015 artikel 1.2.1

UITGANGSPUNTEN

Uitleg van de belangrijkste uitgangspunten bij de beoordeling van een Wmo-melding.

1. Voorzienbaarheid

Weet iemand dat hij in de toekomst ondersteuning nodig heeft? Dan verwachten we dat hij daar rekening mee houdt. Bijvoorbeeld door op tijd te gaan zoeken naar een andere woning. Of te sparen voor aanpassingen in de woning. Maar bijvoorbeeld ook het op tijd regelen van hulp voor de periode na een operatie.

2. Goedkoopst adequaat

Zijn er voor een beperking meerdere voorzieningen als oplossing mogelijk? Dan kiezen we voor de goedkoopste oplossing. Ook al heeft degene die de Wmo-melding doet liever een duurdere oplossing.

3. Eigen mogelijkheden ten volle benutten

Heeft iemand voordat hij een Wmo-melding deed zelf al iets gedaan om voor een oplossing te zorgen? Dan zijn we daar erg blij mee. Want dan hoeft de gemeente dat niet meer te doen. We blijven kijken naar de mogelijkheden die iemand heeft om een probleem op te lossen. Zelfstandig, of met de mensen om hem heen.

4. Wil belangrijk, niet doorslaggevend

Natuurlijk vragen we welke oplossing iemand wil. Maar daar we kunnen daar niet altijd helemaal rekening mee houden. De oplossing moet wel goed

uitgevoerd kunnen worden. En passend en betaalbaar zijn.

5. Niet altijd alles compenseren

Heeft iemand beperkingen? Kan iemand zonder onze hulp meedoen aan de maatschappij? Dan hoeven we niet alles op te lossen. Wat iemand zelf nog kan doen, doet de gemeente niet. De gemeente heeft geen compensatieplicht. Natuurlijk kunnen we wel meedenken. Of verwijzen naar instanties die verder kunnen helpen.

6. Financiën

Een Wmo-aanvraag wordt niet direct afgewezen als iemand genoeg geld heeft. Maar we vragen er wél naar. Want we willen zien wat de financiële situatie van iemand is. Heeft iemand genoeg geld om zelf een oplossing te betalen? Dan zullen we dat aangeven. Bijvoorbeeld: iemand woont al 25 jaar in een koophuis. Maar hij heeft zijn huis nooit onderhouden. Dan is ouderdom en slijtage blijkbaar geen probleem. Of iemand heeft er niet voor gekozen om zijn oude badkamer op te knappen. Maar hij heeft het afgelopen jaar wel veel geld uitgegeven aan een nieuwe auto en vakanties. Dan zegt dat iets over hoe belangrijk hij het vindt om deze belangrijke zaken op eigen kracht te regelen. Naar al dat soort dingen kijken we bij de Wmo-melding.

Scootmobielpool

Mevrouw Van Steenwijk is bijna 80 jaar en kan na een heupoperatie niet meer zo ver lopen. Autorijden lukt ook niet meer. Maar mevrouw Van Steenwijk is een ondernemende vrouw en wil graag haar zelfstandigheid van vroeger terug. Dat lukt niet met het gebruik van AV 070 en Valys. Haar oudere zus woont een paar straten verderop en heeft een scootmobiel. Als mevrouw Van Steenwijk er nu ook eentje had, zouden ze samen tochtjes door de stad kunnen maken!

Na onderzoek is ons voorstel aan mevrouw Van Steenwijk dat zij AV 070 gebruikt voor stadsritten en Valys voor de langere afstanden. Binnen Den Haag kan ze gebruikmaken van de scootmobielpool bij haar in de buurt. Mevrouw Van Steenwijk is blij met de oplossing. Ze kan een scootmobiel gebruiken als het nodig is. Maar het is voor haar niet nodig er zelf één te krijgen.

Haags Ontmoeten

Mevrouw Fabius is al op jonge leeftijd weduwe geworden. Ze heeft vijf kinderen grootgebracht die allemaal goede opleidingen hebben gevolgd. Ze zijn succesvol en werken hard aan hun carrière. Ze bezoeken hun moeder nauwelijks. Mevrouw Fabius lijdt sinds het vertrek van haar kinderen aan depressies. Ze is daardoor niet in staat om veel te ondernemen. Volgens haar psychiater zou dagbesteding kunnen helpen. Dan krijgt ze structuur in de dag en verdwijnt de eenzaamheid.

Na onderzoek is ons voorstel dat mevrouw Fabius mee gaat doen met Haags Ontmoeten. Dit is een plek in de wijk waar alle ouderen (en hun mantelzorgers) vrij binnen kunnen lopen. Het is een plek om te ontmoeten, ervaringen te delen en te ontspannen. Mevrouw kan er ook meedoen aan allerlei activiteiten. Die activiteiten zorgen ervoor dat zij weer wat contacten heeft en plezier krijgt. Ze voelt zich minder eenzaam en blijft lekker bezig. Bovendien krijgt mevrouw Fabius weer energie. En daardoor vinden haar kinderen het ook weer leuker om met de kleinkinderen langs te komen.

Sparen voor woningaanpassingen

Meneer Aslan woont al sinds hij met zijn grote liefde is getrouwd in de Vogelwijk. De drie kinderen zijn het huis uit. Vlak nadat hij met pensioen ging, werd er een progressieve spierziekte ontdekt. Langzaam ging meneer achteruit. Maar samen met zijn vrouw kon hij nog wel genieten van mooie reizen en hun prachtige huis. Meneer Aslan voelt nu dat hij afhankelijker wordt en wil zijn vrouw niet te veel belasten. Hij vraagt om een aangepaste keuken zodat hij voorlopig ook zelf kan blijven koken.

Na onderzoek is ons voorstel dat meneer Aslan eerst met zijn vrouw overlegt dat zij voortaan zal koken.

Ook kunnen zij samen gebruik maken van een maaltijdservice zoals Tafeltje Dekje. Verder lijkt het verstandig om samen te bespreken of hun woning nog wel geschikt is. Binnenkort zullen meer aanpassingen nodig zijn. Zij kunnen misschien zelf beter een aangepaste woning zoeken. Meneer en mevrouw Aslan zijn goed in staat om zelf te kiezen. Gelukkig lijkt de familie ook voldoende spaargeld te hebben om zelf te zorgen voor een woning die past bij hun situatie.

We letten op de kosten. Alleen zo blijft goede zorg betaalbaar

U vraagt zich misschien af: ik heb toch een Wmo-melding gedaan? Dat doe ik toch niet voor niets? Wij begrijpen die vragen. Maar we moeten ook onderzoeken wat nodig is en wat werkelijk passend is.

Wij willen u helpen met de ondersteuning te regelen die écht nodig is. Daarom is het belangrijk dat we goed op de kosten letten. We zijn zuinig. We mogen niet in een situatie komen waarin het geld op is. Want dan kunnen de mensen die het écht nodig hebben, geen ondersteuning meer krijgen.

Wat zegt de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) eigenlijk?

Bij een Wmo-melding is de gemeente verplicht om zorgvuldig onderzoek te doen. Volgens de wet mogen we alleen een maatwerkvoorziening toekennen als er niets anders mogelijk is. Eigenlijk staat er dus in de wet: 'geen toekenning, tenzij'. De gemeente mag dus alleen helpen als het écht niet anders kan.

Ruime toepassing van de wet heeft nadelen

In de afgelopen jaren kregen inwoners van Den Haag veel hulp en ondersteuning van de gemeente. Voor ieder probleem – groot of klein – gaf de gemeente een oplossing op maat. De wet werd ruim toegepast. Dat gebeurde met de beste bedoelingen. Maar dat houden we niet vol. Dat is duur. En we keken te weinig naar wat mensen zelf kunnen. En wie er allemaal om hen heen staan om te helpen.

We gaan daarom terug naar de bedoeling van de wet

Het is de bedoeling van de Wmo dat mensen zoveel mogelijk zelf doen. En elkaar zoveel mogelijk helpen. Dat vinden de meeste mensen eigenlijk ook heel logisch. En dat is ook logisch. Bijvoorbeeld sparen voor een elektrische fiets als de kracht in de benen afneemt. Of tijdig proberen om een woning te vinden die past bij iemands leeftijd of fysieke mogelijkheden. Maar ook dat de schoonmaakster die al jaren over de vloer komt wordt behouden. Ook als een thuishulp van de gemeente goedkoper is.

Het is de bedoeling dat mensen hulp vragen van hun omgeving. En hulp aanbieden als ze dat kunnen. Daar wordt iedereen beter van. Zo houden we de zorg betaalbaar. Zodat iedereen in Den Haag die dat nodig heeft, passende zorg kan krijgen én behouden.

De Wmo: samen zoeken naar een passende oplossing